

gennemføre de negative beløb, der er opført som budgetreguleringskonti på § 20 og § 23 på finansloven for 1975-76?"

(Forespørgsel nr. V. Anmeldt 23/4 75. Fremme af forsp. vedt. 24/4 75).

Formanden:

Taletiden er indtil 15 minutter for ordførerne i første omgang.

Ordføreren for forespørgerne (*Lysholt Hansen*) (S):

Efter vedtagelsen af finansloven med dens over 800 ændringsforslag, hvoraf en lang række var underændringsforslag, viste det sig, at der gennem disse afstemninger var vedtaget nogle dobbeltbesparelser til i alt 205 mill. kr., at der var nogle uigennemfærlige besparelser til 63 mill. kr., og at der var en besparelse på 36 mill. kr., som ikke ville kunne gennemføres på grund af forsinket ikrafttræden, i alt 304 mill. kr. Ved aktstykke nr. 322, som finansministeren i sidste uge forelagde finansudvalget, søgte man om at få korrigeret disse tal på finansloven, efter at der var forhandlet med en række partier om sådanne korrektioner til et samlet beløb på 320 mill. kr.

Da aktstykket havde en så nær tilknytning til væsentlige poster på finansloven, fandt vi det i finansudvalget rigtigst, at folketinget fik lejlighed til at drøfte og tage stilling til sagen, inden finansudvalget afgiver sit svar på aktstykket. Derfor har alle partiers finanslovordførere stillet følgende forespørgsel: Hvilke oplysninger kan finansministeren give om, hvordan regeringen vil søge at gennemføre de negative beløb, der er opført som budgetreguleringskonti på § 20 og § 23 på finansloven for 1975-76?

Finansministeren (*Heimesen*):

I en forespørgsel af 24. april har hr. Lysholt Hansen m. fl. medlemmer anmodet mig om at give en redegørelse for den situation, der foreligger, efter at jeg på regeringens vegne over for folketingets finansudvalg har søgt om tilslutning til en række besparelser på finansloven for finansåret 1975-76.

De forslag, som indgår i aktstykke nr. 322 af 22. april, er, som det vil være folketinget bekendt, resultatet af forhandlinger mellem regeringen og partier i folketinget og af en række drøftelser i forbindelse med samråd i

de respektive folketingsudvalg. Aktstykket er i øvrigt omdelt i salen.

Det er ikke stedet her i alle detaljer at gennemgå indholdet af de forslag, som regeringen har stillet i finansudvalget efter de førte forhandlinger. Jeg skal i stedet kort trække baggrunden op dels for den situation, som forelå efter vedtagelsen af finansloven i marts, dels for, hvordan de nu afsluttede forhandlinger mellem regeringen og en række partier har tilvejebragt den nødvendige afklaring omkring finansloven for dette finansår.

Gennem en lang årrække har der været parlamentariske forudsætninger for, at den endelige vedtagelse af næste års finanslov kunne foregå under omstændigheder, som ikke efterlod usikkerhed med hensyn til finanslovens indhold, og som derfor heller ikke efterfølgende nødvendiggjorde yderligere forhandlinger om udfyldning af finansloven. Disse forudsætninger var desværre ikke til stede forud for vedtagelsen af dette års finanslov. To forhold forklarer, at denne helt enestående situation kunne opstå.

For det første havde den forrige regering ikke ved fremsættelsen af finanslovsforslaget i november været i stand til at indarbejde alle de besparelser i forslaget, som var forudsat i det såkaldte septemberforlig. I den tidligere regerings finanslovsforslag var derfor optaget en negativ budgetreguleringskonto under såvel finansministeriets som undervisningsministeriets paragraffer på finanslovsforslaget. Disse konti rummede besparelser, som inden vedtagelse af finanslovsforslaget var forudsat udposteret på de enkelte ministerområder.

Folketingsvalget den 9. januar, de efterfølgende og langvarige forhandlinger omkring regeringsdannelsen samt regeringsskiftet gav ikke megen plads til de normalt tidkrævende og meget indgående forhandlinger om finanslovsforslaget, som finder sted i finansudvalget. Resultatet var, at der ikke forud for den endelige afstemning om finanslovsforslaget i folketinget var tilvejebragt enighed mellem regeringen og partier, der tilsammen rådede over et flertal, om, hvor store besparelser der skulle gennemføres, eller om, hvorledes de nødvendige besparelser skulle udmøntes i praksis.

I konsekvens af de førte drøftelser og i overensstemmelse med socialdemokratiets

[Finansministeren.]

spareplan havde regeringen dog ved en række ændringsforslag til finanslovsforslaget konkretiseret den besparelse, som var forudsat på budgetreguleringskontoen under undervisningsministeriet, og en ikke uvæsentlig del af de besparelser, som var forudsat på budgetreguleringskontoen under finansministeriet.

Et flertal i folketinget stemte imidlertid større nedskæringer igennem end forudsat i regeringens ændringsforslag.

Den tidnød, vi befandt os i op til afstemningen den 20. og 21. marts, medførte for det andet, at der ikke blev praktiske muligheder for en tilretning indbyrdes mellem de af regeringen og af andre partier stillede sparændringsforslag. Resultatet blev, at den vedtagne finanslov i et vist omfang indeholder dobbeltbesparelser, således at de på § 23 og § 20 vedtagne budgetreguleringskonti på henholdsvis minus 547 mill. kr. og minus 47,7 mill. kr. forudsætter mere eller mindre konkretiserede spareforanstaltninger, som samtidig delvis er vedtaget indarbejdet i finanslovens enkelte konti.

Regeringen har lige fra tidspunktet for finanslovens vedtagelse erkendt sit ansvar for og sin forpligtelse til at bringe statens udgiftsmæssige dispositioner i overensstemmelse med et folketingsflertals tilkendegivelse af, at der skulle gennemføres en række yderligere besparelser på statsbudgettet. Der påhvilede derfor i den foreliggende situation regeringen to opgaver.

Den opgave, som først måtte løses, var at tilvejebringe klarhed over omfanget af de utilsigtede dobbeltbesparelser, som fulgte af vedtagelsen af regeringens ændringsforslag og af den fortsatte opretholdelse af budgetreguleringskontiene.

Den anden opgave var at undersøge, i hvilket omfang og hvorledes de yderligere besparelser, som herefter stod tilbage på de særlige budgetreguleringskonti, kunne gennemføres på en forsvarlig og hensigtsmæssig måde.

For at løse disse opgaver med den hurtighed, som situationen krævede, optog regeringen umiddelbart efter finanslovens vedtagelse kontakt med en række af folketingets partier, først og fremmest de såkaldte septemberforligspartier. Og det er som nævnt med baggrund i de sidste ugers drøf-

telser, at regeringen nu i finansudvalgets aktstykke nr. 322 af 22. april har fremsat de forslag, som vil sikre en endelig udfyldning af den vedtagne finanslov, og som løser de problemer, der følger af tilstedeværelsen af de helt særegne budgetreguleringskonti på den vedtagne finanslov.

Hvad angår løsningen af den første opgave, har den efterfølgende gennemgang af finansloven, som regeringen i de forløbne uger har foretaget sammen med de partier, som stemte for budgetreguleringskontiene, vist, at der på finansloven i alt var indarbejdet besparelser til et samlet beløb af 205 mill. kr., som samtidig er forudsat opretholdt i de to budgetreguleringskonti.

Disse dobbeltbesparelser fordeler sig med minus 36 mill. kr. på undervisningsministeriets budgetreguleringskonto og minus 169 mill. kr. på finansministeriets budgetreguleringskonto. Når der korrigeres for disse utilsigtede dobbeltbesparelser, resterer der således minus 378 mill. kr. på budgetreguleringskontoen på § 23 samt minus 2 mill. kr. på § 20. Opgaven var altså herefter at konkretisere disse yderligere besparelser på finanslovens enkeltparagraffer.

Ved løsningen af denne opgave viste undersøgelser, der er foretaget i ministerierne, imidlertid, at enkelte af besparelserne på grund af det fremskredne tidspunkt ikke administrativt ville kunne realiseres med deres fulde virkning for finansåret 1975-76. Således vil reglerne om besparelser på medicintilskud, der på årsbasis ville andrage 95 mill. kr., først administrativt kunne gennemføres med virkning fra 1. juli 1975. Besparelsen i 1975-76 begrænses herved til ca. 70 mill. kr. Den samlede virkning af, at visse besparelser ikke tidsmæssigt kan gennemføres for hele finansåret, er opgjort til 36 mill. kr.

Til dette kommer endelig, at besparelsen på daginstitutionsområdet fejlagtigt på finansloven var opgjort i 1975-76-priser. Når der korrigeres herfor og besparelsen i stedet opgøres i finanslovens pris- og lønniveau, må 30 mill. kr. af den forudsatte besparelse anses for ikke-realisabel. Det samme gælder den forudsatte besparelse ved en ophævelse af beskattningen af sociale ydelser. En gennemførelse af dette forslag ville alene betyde en ændring af byrdefordelingen mellem staten og kommunerne og

[Finansministeren.]

ville således ikke indebære en reel besparelse for det offentlige.

Når hensyn tages til de særlige forhold, som således er en følge af, at en meget lang række besparelser allerede er gennemført efter folketingets vedtagelse af regeringens ændringsforslag til finanslovsforslagets tredje behandling, og af, at visse besparelsesforslag af bl. a. tidsmæssige grunde ikke lader sig gennemføre med deres fulde virkning, så indebærer regeringens forslag om yderligere besparelser på tilsammen 279 mill. kr., at regeringen nu gennem de førte drøftelser med partier i folketinget har levet op til de forpligtelser, som et folketingsflertal har pålagt den, og som regeringen som nævnt fra første færd har accepteret.

Det er imidlertid afgørende for mig ved denne lejlighed at understrege, at samtidig med at regeringen har accepteret et folketingsflertals ønske om, at der gennemførtes yderligere besparelser i indeværende finansår, har regeringen under de forhandlinger, der er gået forud for den endelige udformning af de nu fremlagte spareforslag, set det som sin opgave at afværge gennemførelsen af uacceptable indgreb på folkeskoleområdet samt i størst mulig udstrækning at mildne virkningen af de på finansloven vedtagne besparelser på daginstitutionsområdet.

Resultaterne af disse bestræbelser er væsentlige. Således har regeringen ved at stille alternative og langt mindre indgribende besparelsesforslag undgået, at der ved ændringer i folkeskolelærernes arbejdstidsregler sker indgreb i den med Danmarks Lærforening indgåede overenskomst, der ligesom alle andre kollektive arbejdsoverenskomster ved forårets lovgivning er forlænget for en to-årig periode. På tilsvarende måde har regeringen undgået, at knap 4.000 medarbejdere i daginstitutioner på det sociale område bliver afskediget med et urimelig kort varsel og i en periode med stor arbejdsløshed.

Jeg skal, inden jeg slutter, henstille til folketinget, at denne redegørelse for resultatet af regeringens forhandlinger med politiske partier tages til efterretning af tinget, således at folketingets finansudvalg snarest muligt kan afslutte gennemgangen og behandlingen af regeringens spareforslag. En hurtig afgørelse er en nødvendig forudsæt-

ning for en fjernelse af den usikkerhed, som knytter sig til indholdet af den vedtagne finanslov, og jeg må kraftigt understrege, at for hver dag, der går, inden en sådan afklaring er tilvejebragt, forspildes mulighederne yderligere for i indeværende finansår at virkeliggøre de foreslåede besparelser i det af regeringen forudsatte omfang.

Lysholt Hansen (S):

Som jeg nævnte i min begrundelse for forespørgslen, blev der ved afstemningerne om finanslovsforslaget foretaget en række afstemninger, som har givet anledning til megen tvivl bagefter. Det skyldes i vid udstrækning, at det var en lang række mindretal, der gjorde indstilling, hvorfor det var vanskelig overskueligt, hvilke mindretal der dækkede ind over hinanden.

Det har foranlediget os til i finansudvalget at beslutte at tage op til overvejelse inden næste års behandling af finanslovsforslaget, om den fremgangsmåde, der har været fulgt i år, under de herskende forhold er rigtig, og vi har besluttet at ville overveje og drøfte det med hinanden og med finansministeren med henblik på en eventuel overgang til en anden facon, der kunne være den, at en række ændringsforslag blev stillet ved anden behandling. Jeg skal i øvrigt ikke fordybe mig i det; jeg synes bare, det lige skal siges, at vi i finansudvalget har fundet, at denne facon, som nu har vist sig bagefter at manifestere sig i fejlafstemninger, eller hvad man skal kalde det, ikke er en facon, som vi egentlig er særlig glade for, og jeg håber, vi inden næste år finder en bedre måde.

Jeg skal i øvrigt sige, at socialdemokratiet betragter denne forespørgselsdebat som den måde, på hvilken vi med mest rimelig hensyntagen til folketinget får bragt formalia i orden omkring indføringen i finansloven af de tal, der nu skulle være enighed om mellem partier repræsenterende et flertal af folketingets medlemmer.

Som det fremgik af finansministerens redegørelse, har det for socialdemokratiet været afgørende at leve op til de forpligtelser, en mindretalsregering må have over for de ønsker, som et folketingsflertal gennemførte ved afstemningerne om finansloven. Det mener vi er sket ved det resultat, der nu er nået gennem forhandlinger med en række partier. Ved afstemningen om finans-

[Lysholt Hansen.]

loven fik vi lejlighed til at vise, at bl. a. de ønskede besparelser på folkeskoleområdet og daginstitutionsområdet ikke just var vores livret, men vil man være mindretalsregering under de parlamentariske vilkår, der for tiden er herskende her i tinget, må man tage det sure med det søde.

Vi kan derfor tiltræde, at formaliteterne bringes i orden over tillægsbevillingsloven på den måde, der er ansøgt om i aktstykke nr. 322 til finansudvalget.

Da vi ikke mener, at denne forespørgsel bør give anledning til en ny finanslovdebat, og da realiteterne har været kendt og diskuteret længe i offentligheden, skal jeg næst at gøre klart, at i og med at aktstykke nr. 322 føres ned til behandling her i salen, er det reelt også her i salen, afgørelsen træffes, mens det formelt naturligvis bliver i finansudvalget, at hvis følgende forslag om motiveret dagsorden ikke vedtages, vil de tal, der i dag står i finansloven, blive stående uændret, og de deri ønskede besparelser skal så gennemføres.

Jeg skal altså for at bringe formalia i orden på vegne af følgende partier: socialdemokratiet, de radikale, de konservative, kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketinget tager finansministrens oplysninger om gennemførelsen af besparelser til udfyldning af finanslovens budgetreguleringsbeløb til efterretning,

går tinget over til næste punkt på dagsordenen.“

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Christoffersen (V):

Jeg takker på venstres vegne finansministeren for redegørelsen. Det vil næppe undre ham, at vi er uenige med regeringen om en række af konklusionerne, men på ét område tror jeg der her i folketinget vil være bred enighed med finansministeren: nu må vi have en afslutning på de lange og usædvanlig vanskelige forhandlinger, der har omgærdet dette års finanslovsvedtagelse.

Derfor kan venstre naturligvis tilslutte sig ønsket om, at finansudvalget hurtigst muligt færdiggør sit arbejde med det aktstykke, finansministeren har oversendt, og således tilvejebringer det nødvendige grundlag for statens udgiftspolitik på en række områder.

For en del af problemernes vedkommende er den løsning, som man har fundet frem til, uden videre naturligvis acceptabel også for os. I det omfang, hvor der er vedtaget besparelser to gange, må finansloven naturligvis rettes til. Det samme gælder de situationer, hvor oprindeligt anslåede sparebeløb viser sig at blive mindre, fordi tidspunktet for besparelsernes iværksættelse af administrative grunde er blevet forskudt.

Der er ikke grund til at bruge mange ord i denne debat på disse forholdsvis enkle ting, men der er måske behov for en enkelt bemærkning om, hvordan vi i fremtiden undgår situationer af denne art. Hr. Lysholt Hansen berørte det; jeg skal kun sige, at jeg tror, at en af mulighederne kunne være, at man som ved behandlingen af alle andre lovforslag stemte om ændringsforslagene til finanslovsforslaget ved andenbehandlingen. Hvis vi havde gjort det i år, havde vi jo netop haft den normale mulighed for at rette op på tingene ved tredjebehandlingen.

Når vi kommer til de mere reelle ændringer i finansloven, som regeringen nu i virkeligheden stiller forslag om, så er løsningen imidlertid ikke tilfredsstillende for venstre. Regeringens udfyldning af de to store besparelsesbeløb på budgetreguleringskontoen på henholdsvis 185 mill. kr. og 140 mill. kr. er ikke sket på den måde, som var forudset i finansloven, og virkningerne af regeringens ændringsforslag vil være langt mere beskedne end virkningerne af de oprindelige forslag.

På institutionsområdet var det forudset, at der skulle opnås besparelser på 155 mill. kr. i 1974-priser. Bortset fra den del af besparelsesbeløbet, der skulle findes på plejehjemsområdet, ca. 30 mill. kr., skulle besparelsen fremkomme ved en begrænsning af personaleantallet i daginstitutionerne. Baggrunden for dette forslag var jo den kendsgerning, at efterhånden som lørdagslukning er blevet en realitet, er der sket en overbehandling, og også af andre grunde har vi op-

[Christophersen.]

levet den almindelige standardglidning, der præger så store dele af den offentlige sektor, hvor personaleforbruget vokser jævnt og stille i ly af stærke organisationers pression. Disse argumenter for en besparelsesindsats blev klart lagt frem af det udvalg, som med H. C. Seierup som formand grundigt har gennemarbejdet daginstitutionernes personalsituation.

Der foreligger altså en veldokumenteret redegørelse og en indstilling fra et sagkyndigt udvalg, som viser, at der er basis for betydelige besparelser i form af personale-reduktioner, sådan at staten og kommunerne på årsbasis kan spare flere hundrede millioner kroner og vi allerede i indeværende finansår kunne have sparet ca. 155 mill. kr. i 1975-priser med det tillægsresultat, at forældrenes betalingsssituation så også var blevet en anden og bedre, end den er, hvis man ikke gennemfører denne besparelse.

Det er klart, at dette forslag ville have medført afskedigelser, men hvis ikke folketingets spareanstrengelser til sidst skal ende i det rene virkningsløse bogholderi, så er det jo netop reelle begrænsninger i det offentlige ressourceforbrug, der er nødvendige, og i kraft af de skattelettelser, som besparelser kan finansiere, skabes der jo andre beskæftigelsesmuligheder til erstatning for dem, det offentlige ikke længere kan tilbyde. Det har været hele filosofien i den diskussion, vi har haft om udgiftspolitikken i de sidste 5-6 år, det er hele filosofien i perspektivplanlægningsredegørelserne, og derfor mener vi, det var væsentligt, at dette forslag blev gennemført.

Men det fortrinlige spareforslag har regeringen nu altså opgivet; i stedet møder man frem med en barberet udgave af forslaget, som kan iværksættes om et års tid, og indtil da skal der gennemføres forskellige andre besparelser på 149 mill. kr. Man foreslår f. eks. konsekvensbesparelser på 45 mill. kr. Og hvad er så det for nogle besparelser? Ja, det er jo ikke andet og mere end en ændring af skønnet over statens og kommunernes udgifter på daginstitutionsområdet. Det er den normale tilretning af skønnene over de offentlige udgifter, der her ophøjes til en politisk beslutning om besparelser. I relation til finanspolitikken, i relation til den økonomiske situation, vi nu befinder os i, har denne

konsekvensbesparelse meget ringe eller slet ingen virkning; det er nærmest bogholderi.

Det reelle sparebeløb er derfor mindre end de 149 mill. kr. efter vores opfattelse. Det kommer snarere ned på omkring de 104 mill. kr., og dog er de 104 mill. kr. jo ikke alene udtryk for, hvordan udgiftsudviklingen vil blive på dette felt i det kommende år. For finansministerens kollega socialministeren har jo bebudet, at hun vil forelægge finansudvalget en ansøgning om at få bevilget, jeg tror, det er 56 mill. kr. på årsbasis til en forhøjelse af grænserne for friplads i daginstitutionerne, og denne bevilling vil jo med det udgiftsprogram, som regeringen klart arbejder med, komme til at ligge uden for både tillægsbevillings- og lovreserverne, sådan som vi i hvert fald ser det.

Derfor kan nettorealitetsbesparelserne på daginstitutionsområdet meget vel, når finansåret er omme, vise sig at være blevet 100 mill. kr. mindre end det, mit parti havde forudsat, da vi stemte for budgetreguleringskontoen ved finanslovsforslagets tredje behandling.

Tilbage bliver der så på dette felt nogle mindre spareposter: vikarudgifter, indførelse af begrænset ansættelsesstop og en centralisering af administrationen.

Den sidste post er imidlertid ikk uvæsentlig, og jeg synes, det vil være rigtigt, at vi ved denne lejlighed får opklaret, hvad der egentlig ligger i den. Derfor har jeg et spørgsmål til socialministeren: hvad betyder denne ordning, som man nu vil indføre, i realiteten? Hvad betyder den i realiteten for de private daginstitutioner, f. eks. for menighedsbørnehaver? Betyder det, at disse institutioner ved at overlade administrationen til kommunen dermed også overlader afgørelsen om, hvilke børn der skal henvises til institutionerne, til kommunen? Hvad betyder ordningen for forældrene? Betyder den i realiteten, at forældrenes mulighed for at afgøre, på hvilken institution deres børn skal komme, fratages forældrene ved en centralisering af anvisningen? Og vil det så igen betyde, at den eneste mulighed, de private institutioner har for at frigøre sig for denne centralisering og stadig bevare en indflydelse på, hvilke børn der kan komme på dem, er selv at bevare administrationen og til gengæld give afkald på den refusion, som de ellers kunne få? Er der altså i realiteten

[Christophersen.]

tale om, at man nu vil fjerne en del af tilskuddet til de private børneinstitutioner, som gerne fortsat vil afgøre, hvordan de selv skal fungere, og hvem de skal optage? Det vil jeg godt spørge socialministeren om, og jeg håber at få et klart svar på det.

På det andet vigtige område, folkeskoleområdet, har regeringen helt opgivet de oprindelige planer med henvisning til, at det vil være en krænkelse af overenskomsterne. Det forbløffer os i allerhøjeste grad endnu en gang at høre denne argumentation fremført, for da overenskomstloven blev vedtaget her i folketinget ved andenbehandlingen, fremsatte finansministeren udtalelser, som venstre måtte tolke sådan — og det var en klar forudsætning for, at vi kune medvirke til loven — at vedtagelsen af den lov ikke ville være til hindring for, at der kunne forhandles standarder og normer inden for det offentlige. Vi opfatter forslaget om en begrænsning af rådighedstallet som en ændring netop af denne karakter. Derfor er vi altså uenige i, at man ikke kunne gennemføre dem.

I stedet møder regeringen så frem med andre forslag på dette felt. Jeg skal om dem bare sige, at vi i og for sig ikke har noget imod dem, hvis man i øvrigt mener, de kan gennemføres. Der er dog en begrænsning på 75 mill. kr. på de almindelige rammebelagte udgifter, og da den er noget uspecificeret, forventer vi at få nogle flere oplysninger hen ad vejen om, hvad der egentlig ligger i den. Men det er klart, at hvis regeringen kan gennemføre fornuftige besparelser, har vi da ikke noget imod det. Men vi tror, at det forslag, der oprindeligt blev vedtaget, var langt mere virkningsfuldt, og det bekymrer os i allerhøjeste grad, hvis det er regeringens opfattelse, at vi de næste to år i virkeligheden ikke kan røre ved hele standard- og normproblemet.

Jeg kan forstå på finansministeren, at han anser det for at være en fordel, at regeringen altså på denne måde har afdæmpet og afsvækket de oprindelige spareforslag, så de nu er gjort uskadelige i et vist omfang.

Jeg må sige, at vi i venstre har den modsatte opfattelse: vi anser det for at være en

utilfredsstillende udgang på sagen. De besparelser, som der nu i realiteten slækkes på, vil regeringen og folketinget komme til at savne om meget kort tid, for regeringens nye forslag indebærer en yderligere svækkelse af en finanspolitik, der allerede i forvejen var løs nok. Når finansloven er endeligt rettet til i den skikkelse, regeringen har ønsket den skal have her til sidst, så vil der være en meget betydelig forskel mellem dette resultat og det finanslovsforslag, som den tidligere regering fremsatte. På udgiftssiden vil der være besparelser på mange hundrede millioner kroner, som ikke blev gennemført, og der vil dertil være lagt adskillige hundrede nye millioner kroner til nye udgiftkrævende forslag. Oveni kommer så den svækkelse, vi taler om i dag og også i de kommende måneder — sådan må vi i hvert fald forstå de udtalelser, regeringen er kommet med — forslag fra regeringen, som vil overstige de reservebeløb, der står på finanslovsforslaget. Derfor må venstre drage den konklusion af begivenhedsforløbet og af de oplysninger, vi har fået undervejs, at vi nu er på vej ind i en udvikling, hvor de offentlige udgifter atter truer med at løbe løbsk, og det hverken kan eller vil vi tage et medansvar for.

På denne baggrund finder vi det ikke tilstrækkeligt, at debatten her i dag afsluttes med, at finansministerens oplysninger tages til efterretning. Vi mener, det er nødvendigt, at det desuden bliver præciseret af folketinget over for regeringen, at nu må den finanslov, der endelig kommer ud af det, respekteres. Den er ikke så god, som den burde være, men nu må tidspunktet være inde, hvor indholdet totalt respekteres, også hvor det drejer sig om den kommende tids udgiftspolitik, og derfor vil jeg på venstres vegne stille følgende ændringsforslag til det forslag om motiveret dagsorden, som hr. Lysholt Hansen har fremsat på en række partiers vegne:

Ændringsforslag.

„Før sidste linje indsættes: „og idet folketinget opfordrer regeringen til at holde udgiftkrævende forslag, der ikke har et direkte beskæftigelsesfremmende sigte, inden for de på finansloven opførte lov- og tillægsbevillingsreserver.““

Formanden:

Der er nu stillet følgende ændringsforslag til det af hr. Lysholt Hansen fremsatte dagsordensforslag: (se ovenfor). Også dette ændringsforslag indgår nu i forhandlingen.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Finansministeren nævnte, at man havde stemt for en række dobbeltbesparelser, og dertil vil jeg da gerne sige, at fremskridtspartiet har i hvert fald ikke stemt for nogen dobbeltbesparelser.

Finansministeren sagde også, at f. eks. beskæringen inden for skolevæsenet, der gik på, at man ville nedsætte rådighedstimerne, var et uacceptabelt indgreb i overenskomsterne med Danmarks Lærerforening. Dertil vil jeg sige: ja men så kunne man jo have stemt for det ændringsforslag, fremskridtspartiet stillede til lovforslaget om forlængelse af kollektive overenskomster, så havde det ikke været i strid med denne overenskomst. Jeg vil også lige anføre, at jeg synes i og for sig, det er mærkeligt, at folketinget accepterer, at den danske arbejder kan fyres med én dags varsel, fiskeren må bare finde sig i, at konjunkturerne ændrer sig simpelt hen fra time til time, købmanden må finde sig i, at der åbner et nyt supermarked, så han må lukke og finde sig en anden beskæftigelse. Alt sådan noget synes folketinget er helt i orden. Disse betingelser at eksistere under er der ikke nogen der tager moralsk anstød af, men bestemme, hvad skolelærerne skal lave inden for deres normale arbejdstid, det kan man altså ikke, det kan man sandelig ikke bare sådan lige putte ned over hovedet på dem, for så bryder man nogle overenskomster, og det er ganske forfærdeligt.

Vi må selvfølgelig sige, at fremskridtspartiet ikke har den opfattelse. Vi mener ikke, at de offentligt ansatte har noget som helst krav på en bedre behandling end andre mennesker her i samfundet.

Finansministeren nævnte, at regeringen har levet op til de forpligtelser, et folketingsflertal har pålagt den. Det er jeg heller ikke enig i. Så vidt jeg kan læse af aktstykke nr. 322, er der stadig væk en forskel på 299 mill. kr., så det mener jeg bestemt ikke at den har gjort.

Må jeg sige om det af socialdemokratiet fremsatte dagsordensforslag, at vi har selv-

følgelig ikke noget imod at tage til efterretning, hvad et antal partier nu er blevet enige om, men jeg må sige, vi kan ikke acceptere, at man sådan uden videre laver om på en finanslovaftemning og så sparer langt mindre end det, et folketingsflertal har vedtaget, så vi kan ikke støtte dette dagsordensforslag.

Må jeg sige lidt om de forskellige besparelser. Hvis man starter med daginstitutionsområdet, er der f. eks. en besparelse på 38 mill. kr., fordi man indfører ansættelsesstop. Ja, det er da meget naturligt i en tid, hvor antallet af børn i børnehaver går kraftigt ned hver eneste måned; så vil jeg da godt tro, at det ikke skulle være umuligt at indføre ansættelsesstop, tværtimod, det måtte vel være muligt at formindske antallet af ansatte ganske alvorligt. Og det samme gør sig også gældende for de øvrige besparelser inden for daginstitutionsområdet, nemlig maksimering af vikarudgifterne og centralisering af administrationen og disse konsekvensbesparelser. Fælles for disse besparelser er efter vores opfattelse stort set kun dette, at det er ligesom en konsekvens af den udvikling, der er i gang inden for daginstitutionsområdet; de er ikke et udtryk for, at denne regering ønsker at gennemføre reelle besparelser.

Må jeg også sige, at nu har vi fået oplyst, at disse såkaldte besparelser vil indebære, at der skal afskediges 3.600 pædagoger og hjælpere på disse daginstitutioner, og så kan jeg ikke se andet, end at så bør man søge at indføre en kraftig nedskæring af antallet af elever på børnehaveseminarierne, for ellers vil disse mennesker ganske enkelt blive uddannet til arbejdsløshed.

Så vidt jeg har fået oplyst, ligger det sådan, at den tidligere undervisningsminister ønskede at nedsætte antallet af elever med 20 pct., hvilket den nuværende undervisningsminister omgående lavede om til en nedsættelse med 8 pct. Cirka en måned efter, at denne nedsættelse med de 8 pct. er blevet fastlagt af den nuværende undervisningsminister, finder man ud af, at nu skal der afskediges 3.600 ansatte på daginstitutionerne. Det må da betyde, at man selvfølgelig må nedsætte antallet af elever på disse seminarier betydeligt mere end med 8 pct. Jeg håber, at regeringen kan komme med et udspil meget snart i denne sag.

[Svend Andersen (Roskilde amt).]

Der er yderligere en besparelse på 30 mill. kr., som man kalder kapitalrefusioner til plejehjem. Hvad er dette for en besparelse? Er det en besparelse, der indebærer, at kommunernes udgifter skal stige med 30 mill. kr., eller er det en besparelse, der går ud på, at der skal oprettes færre plejehjemspladser? Og i så fald hvor mange? Og hvilke konsekvenser får det for driftsudgifterne på plejehjemspladserne?

Hvis ikke det er noget, vi kan få svar på i dag, må det være noget, vi må prøve at få besvaret i socialudvalget.

Jeg må sige, at vi er simpelt hen skeptiske over for disse besparelser, som vi ikke tror virkelig dækker over noget reelt ønske om at gennemføre besparelser. Det er simpelt hen udelukkende nye skøn over den udvikling, der er i gang i samfundet, og vi kan ikke tiltræde, at man sådan skærer resultatet af finanslovføtstemningerne ned med 299 mill. kr.

Grethe Philip (RV):

Når man hører finansministerens redegørelse, synes jeg, vi må sige, at socialdemokratiet har optrådt som loyalt regeringsparti over for oppositionsflertallet. Man har lagt kortene på bordet, og man har søgt at forhandle sig frem til fornuftige løsninger.

For det radikale venstre har det været afgørende under drøftelserne både om de sociale besparelser og om besparelser på undervisningsområdet, at vi nåede frem til holdbare løsninger.

For daginstitutionernes vedkommende var det for os vigtigere at få en rationalisering og besparelse på længere sigt tilrettelagt i forståelse med regeringen end at prøve at piske noget igennem for dette år. For sandheden er jo den, at med udskrivelse af valg havde vi forpasset tidspunktet for på én gang at give de ansatte rimelige opsigelsesvarsler og alligevel nå de planlagte besparelser på helårsbasis.

Vi beklager, at partiet venstre ikke har indtaget samme realistiske holdning.

På undervisningsområdet har vi ønsket at drage de nødvendige konsekvenser af den lovgivning, der blev vedtaget om forlængelse af overenskomsterne.

Besparelserne har for mig at se været en lidet opmuntrende affære, men vi har gjort

nogle erfaringer. Vigtigst iblandt dem synes jeg er, at vi tydeligt kan se, at man i hvert fald ikke kan vedtage skattelettelser, før de modsvarende besparelser på de offentlige budgetter er i hus, i hvert fald kan man ikke gøre det uden ganske betydelige vanskeligheder både her i folketinget og udenfor.

Vi har også gjort den erfaring, at besparelser opdramatiseres og forvrænges, når der ikke lige fra starten gives en grundig forklaring på, hvad det hele drejer sig om. En serie læserbreve og henvendelser til folketingets socialudvalg viser, at der er mange, som helt har misforstået, hvad der nu skal ske på daginstitutionernes område, og det skal jeg såmænd ikke laste dem for. Men jeg ville være meget glad, hvis finansministeren eller socialministeren i dag her i folketinget og senere både til presse og andre massemedier ville forklare både forældre og pædagoger, at det ikke drejer sig om ødelæggelse af daginstitutionerne, men om, at der her som på alle andre områder må økonomiseres, og at det kan ske ad forskellige veje, f. eks. via lørdagslukning og ændret administration m. v. på en over for børnene forsvarlig vis, sådan som det netop er påvist i Seierup-udvalgets betænkning.

Det radikale venstre er ikke lige til sidste punktum enig med finansministeren i den redegørelse, vi har fået i dag, men vi kan tilslutte os den måde, hvorpå besparelser på budgetreguleringskontoen overføres til de enkelte specialkonti, der senere indgår i tillægsbevillingsloven, og det er også på denne baggrund, vi er medforslagsstillere til det af hr. Lysholt Hansen i dag fremsatte dagsordensforslag, hvorefter finansministerens oplysninger tages til efterretning.

Og må jeg så til sidst komme med et lille lidt mere personligt hjertesuk: kunne vi dog ikke her i folketinget holde helt op med at bruge ordet besparelse? Det er misbrugt, og det er forvansket. Ingen ved efterhånden nøjagtig, hvad det betyder. Det anvendes herinde i mindst 10 forskellige betydninger, og det jongleres der skamløst med. Jeg synes, det er uværdigt for debatten herinde, og det gør os aldeles uforståelige for vores vælgere. Jeg beder finansministeren være behjælpelig med at finde nye og mere veldefinerede gloser i vor politisk-økonomiske ordbog.

Hagen Hagensen (KF):

Dette skulle meget nødvendig, mener jeg, udarte sig til en ny finanslovdebat, og jeg skal lægge bånd på mig selv og i hvert fald lade være med at gøre det for mit vedkommende. Det kunne ellers friste til, at man, når vi skal vedgå, at der er sket fejltagelser, kunne komme til at begå sådanne på områder, hvor man gerne ville have en ny debat i gang, og det er jo ikke det, der er meningen dermed.

Vi vedstår de aftaler, som vi har været med til at indgå, og vi ønsker dem opfyldt, også når det gælder besparelsesområderne, men vi vil naturligt også holde på, at indgåede overenskomster skal overholdes, og det har vi straks givet udtryk for; jeg siger dette i forbindelse med spørgsmålet om folkeskolens lærere.

Når der — som det var tilfældet — ikke kunne blive flertal for at indlede forhandlinger om disse spørgsmål, har vi taget til efterretning, at man måtte komme frem til besparelser på anden vis, og vi gør det da også således, at vi med fastholdelse af besparelser i videst gørligt omfang tager de ændringer, der fremkommer til forslag her fra regeringen, til efterretning, således at man indarbejder fra budgetreguleringskontiene til de øvrige konti på finansloven på de områder, der er tale om, poster, som man kan klare.

Vi ønsker, og det har vi sagt, ikke at lægge hindringer i vejen for de ting, som regeringen her er kommet frem med. Det betyder ikke, at vi på ethvert punkt tager ethvert ord, som finansministeren kom med i sin redegørelse, til efterretning, men vi tager til efterretning og vedgår udfyldningen af de huller, kan man sige, der har været, og som nødvendigvis skal udfyldes. Vi gør det i øvrigt med den bemærkning, at jeg mener at vide — og jeg vil gerne bede socialministeren afkræfte det, hvis jeg ikke har ret — at der ikke ved centraliseringen af anvisning m. v. på dagplejeinstitutionernes område er tilsigtet nogen forskelsbehandling mellem offentlige og private daginstitutioner, eller måske rettere, at der ikke derved på nogen måde bliver tale om diskriminering af private daginstitutioner.

Når dette er sagt, skal jeg kun sige én ting mere: at vi naturligvis vedstår det dagsordensforslag, som vi har været med til at

fremsætte, og at vi ikke kan stemme for det af venstre stillede ændringsforslag til dagsordensforslaget ud fra selve ordene i dette, idet vi simpelt hen vil gå ud fra, at ethvert forslag, der måtte fremkomme, uanset om det måtte have direkte beskæftigelsesmæssigt sigte eller ikke, naturligt må holdes inden for de på finansloven opførte lov- og tillægsbevillingsreserver. Derfor kan vi ikke stemme for dette ændringsforslag, men alene for det dagsordensforslag, vi har fremsat.

Poul Dam (SF):

Den situation, som folketinget er kommet i, og som har nødvendiggjort denne debat, kunne godt give anledning til adskillige bemærkninger om folketingets arbejdsform og om den overfladiskhed, hvormed mange væsentlige beslutninger bliver taget.

Jeg skal prøve at beherske mig på dette område, men jeg vil dog lige henvise til, at vi ved finanslovens tredje behandling var en række, der advarede mod det, der var ved at foregå, fordi vi kunne se, at der ved de mange afstemninger om ændringsforslag nødvendigvis måtte komme til at optræde en lang række misforståelser og uheldige bivirkninger. Jeg kan desværre ikke henvise til spaltenummer, for de grønne hæfter er jo i øjeblikket seks uger bagud, således at vi knap nok ved, hvad det er, vi har lavet herinde i den sidste tid. I hvert fald kan vi ikke slå det op eller henvise til det, og det er jo beklageligt i sig selv.

Når det gik sådan ved finanslovens tredje behandling, tror jeg nok, at hovedansvaret må lægges på partiet venstre. De ændringsforslag, som sparepartierne forelagde og fik gennemført, var jo ganske enkelt præget af en helt forbavsende mangel på evne til at overskue, hvad forslagene egentlig gik ud på. Vi andre troede dog, at venstres finanslovsordfører og de medlemmer af venstres gruppe, der indtil for nylig havde været ministre, vidste, hvad det var, de sad med, når de sad med finansloven. De havde jo selv været med til at forberede den, og de var altså i stand til at forelægge nogle ændringsforslag åbenbart i fuldstændig uinteresserethed over for, hvilke andre ændringsforslag der forelå, som måtte skabe de mange besværligheder, vi nu står med. Det kan være, at vi ved lejlighed skulle kigge

[Poul Dam.]

nøje efter, hvad det egentlig er, venstre har foretaget sig i sin regeringsperiode. Det er måske endnu værre og endnu dårligere forberedt, end vi hidtil har haft lejlighed til at konstatere, og jeg skal helt se bort fra, om det skyldes dårlig vilje fra venstres side eller det har andre årsager.

Dernæst er der et par statsretlige bemærkninger, jeg gerne vil komme med.

Jeg synes, man bør stille sig selv det spørgsmål, hvorvidt en regering har pligt til at gennemføre åbenbart urimelige beslutninger i folketinget. Hvor langt går en regerings pligt? Hvis nu folketinget her vedtog, at 2 og 2 er 5, hvilket jeg såmænd godt tror at visse partier ville kunne gå med til, så er spørgsmålet: er regeringen da forpligtet til at lægge dette nye aritmetiske princip til grund for statsregnskabet og finansloven og alt muligt andet? Der kunne komme mange morsomme ting ud af det. Nu er der her vedtaget en masse dobbeltbesparelser. Hvorfor i alverden skal regeringen være forpligtet af noget så meningsløst og så tåbeligt? Der er vedtaget et brud på bestående overenskomst, nemlig med forslaget om at nedsætte rådighedstimerne. Kan regeringen være bundet af en åbenbart ulovlig vedtagelse i folketinget? Efter min mening ikke. Og så er det naturligvis godt, at regeringen er ydmyg. Ydmyghed er jo en fremragende dyd, og den nuværende regering er stærkt præget af den, som det fremgik af finansministerens redegørelse. Man bøjer sig for de vedtagelser, der gøres, og vil prøve at administrere dem loyalt, man er jo kun en mindretalsregering. Hr. Lysholt Hansen sagde, at man tog det sure med det søde, og jeg forstår, at den ene af tingene er at gennemføre disse, det må ikke hedde besparelser, jeg ved ikke, hvad det skal hedde for tiden, disse ting, og det andet er at være regering. Hvad det så er, der er surt, og hvad det er, der er sødt, ved jeg såmænd ikke rigtig, men det kan vi måske få svar på . . . nej, ikke her i salen, et andet sted ved lejlighed.

En anden statsretlig bemærkning vedrører hele den måde, hvorpå disse ting nu køres igennem. Jeg har selv været meget skeptisk over for, om så store ændringer i en vedtaget finanslov kan ske ved et aktstykke, og jeg er ikke helt sikker på, at formalia kommer i orden ved, at vi nu får denne

debat her i folketinget, selv om jeg indrømmer, at når finansministeren her i sin redegørelse direkte henviste til, at aktstykke nr. 322 var uddelt til folketingets medlemmer, så er dette aktstykke så at sige blevet et bilag til redegørelsen og indgår altså i det, man skal tage stilling til.

Socialistisk folkeparti føler sig ikke forpligtet af regeringens ydmyghed. Vi er også ydmyge, men ikke helt på samme måde. Vi mener ikke, at det er særlig klogt eller rigtigt af regeringen at tage medansvar for så meget af den borgerlige politik, og vi er i hvert fald ikke med på vognen i den sammenhæng. Jeg ved ikke, om man helt har gjort sig klart fra regeringens side, i hvilken grad befolkningen vil lægge skylden for disses besparelser på regeringen og de nuværende ministre. Hvor mange af de sociale besparelser vil den højtærede socialminister personlig få ansvaret for, uanset at vi andre ved, at hendes parti har stemt imod dem? Det bliver ganske svært for socialdemokratiet at forklare, at man har stemt imod disse ting og derefter tager medansvar for dem som regering.

Vi vil ikke være med til det. Vi føler os ikke bundet af, at folketingets flertal har foretaget disse borgerligt indstillede udgifts-nedsættelser — for nu ikke at bruge ordet besparelser. Jeg indrømmer, at der er andre punkter, hvor besparelserne mere ligner taskenspillerkunster, men det er formodentlig ikke det ord, fru Grethe Philip ønskede at man skulle anvende i stedet.

Vi begynder ikke at acceptere de besparelser, som vi i sin tid stemte imod. Vi accepterer heller ikke de alternative besparelser. Vi kan ikke se, at der er nogen forpligtelse til at erstatte de umulige besparelser med nogle andre. Vi mener ikke, at der er vist en sand sparevilje eller en virkelig forståelse for de økonomiske sammenhænge ved disse forslag.

Vi er fra socialistisk folkepartis side ikke modstandere af besparelser. Enhver, der har en lille smule politisk hukommelse, vil vide, at vi ofte har talt for et grundigt, systematisk, langsigtet arbejde med offentlige besparelser, men vi vil gerne understrege det grundige og det langsigtede.

Det, der foregår her, og det, der foregik ved finanslovvedtagelsen, er jo, at man slår om sig i blinde. Man rammer det, der er

[Poul Dam.]

nærmest uden at tænke over, hvilke virkninger det har. Det er overfladisk. Det er ugennemarbejdet. Det rammer fuldstændig i blinde nogle offentligt ansatte, og det rammer noget af den offentlighed, som den offentlige service skulle stå til rådighed for.

Her laver man nu bl. a. en aktion mod daginstitutionerne, som medfører arbejdsløshed blandt dem, der i øjeblikket er ansat i disse institutioner. Og hvad er det for en gruppe, man først og fremmest vil gøre arbejdsløs? Det er netop den gruppe unge, der i dag har sværest ved at få arbejde. Det er ikke alene en forøgelse af arbejdsløsheden, men det er en forøgelse af ungdomsarbejdsløsheden, man ganske bevidst går ind til. Vi kan ikke være med til det, og vi advarer på det aller alvorligste imod det.

Nu kan man sige, at det, vi tager stilling til her, er besparelserne for 1975-76, og afskedigelserne inden for daginstitutionsområdet er jo noget, der først får virkning fra 1. april 1976. Vel, det står i aktstykket, og deri er der også en plan for nogle besparelser for 1976-77, som vi i og for sig formelt slet ikke tager stilling til. Men de er altså skyggen fremover af de besparelser, man nu vil have os til at sige ja til, en skygge, som er meget mærkelig. Det er blevet nævnt fra anden side, først og fremmest fra hr. Wilhjelm side, at det er besynderligt, at konsekvensbesparelserne ikke er overført til 1976-77. Det kan man gøre. Jeg tvivler ikke om, at hr. Wilhjelm vil uddybe dette nærmere. Det skal jeg ikke gøre.

Jeg tillader mig foreløbig at opfatte det forhold, at konsekvensbesparelserne ikke er overført, som et løfte fra regeringen om, at alle de daginstitutioner, som man ikke har fået sat i gang i 1975-76, omgående vil blive sat i gang pr. 1. april 1976, ellers har tallene nemlig ingen mening.

Og så er der altså nogle underlige rygter et eller andet sted om, at forligspartierne har aftalt yderligere besparelser, ikke så meget på det sociale som på det uddannelsesmæssige område. Man har aftalt at sætte et arbejde i gang med at undersøge, hvad der kan spares yderligere på en række områder. Det har vi ikke fået noget at vide om i redegørelsen. Vi har hørt nogle rygter, og disse rygter gør os meget nervøse over for, hvad fremtiden egentlig har at bringe.

Honoré (KrF):

Jeg skal give den sidste taler, hr. Poul Dam, ret i, at det, som vi har mest brug for, er de langsigtede besparelser, men det er jo så som så med praktisk at virkeliggøre dem, og så kommer vi under tidspres. Vi kender alle sammen de omstændigheder, hvorunder finanslovsforslaget er blevet til, vi kender omstændighederne ved vedtagelsen af selve finansloven, og det er indlysende, at det har været nødvendigt at foretage visse justeringer. Vi har deltaget i forhandlingerne om dette, og resultatet heraf er nu regeringens forslag, som også kristeligt folkeparti tager til efterretning.

Vi kan derfor stemme for det af hr. Lysholt Hansen fremsatte dagsordensforslag.

Freddy Madsen (DKP):

Som bekendt er det os, der har foranlediget, at vi får denne debat i salen i dag. Med afgørelsen, afstemningerne, eftervirkningerne omkring finansloven, som jo blev afgjort i fuld offentlighed, og med de omfattende diskussioner og det røre, der i den anledning er udløst i pressen og i store dele af befolkningen, finder vi det rimeligt, at partierne får lejlighed til at præcisere deres standpunkter omkring de udestående problemer og vedstå det ansvar, de har i den forbindelse.

Det er ingen hemmelighed, at diskussionerne om, hvad der egentlig skete i forbindelse med finanslovsafstemningen, har skabt nogen forvirring. Det er ikke så mærkeligt, idet forskellige indbyrdes modstridende forklaringer er fremsat også af dette tings medlemmer. Det indtryk, der har fæstnet sig hos mange, er vel nærmest, at medlemmerne her i det store og hele ved meget lidt om, hvad de egentlig gør, og især i afstemningerne om finansloven nærmest rejser og sætter sig mere eller mindre efter tilfældighedens princip.

Det har været anført, at det skulle være de mange ændringsforslag, der var til finansloven, som havde skabt fejltagelser og forvirring. Dette er ganske simpelt ikke rigtigt, og der er grund til at sætte disse ting på plads. I virkeligheden drejer det sig jo, som det fremgår af det aktstykke, som vi nu skal tage stilling til, stort set om en enkelt sag, nemlig om budgetreguleringskontoen til § 23, som det også fremgår af debatten et led

[Freddy Madsen.]

i spareforliget fra september. Der var altså i modsætning til, hvad der var tilfældet i en række andre sager, meget god tid til at præcisere, hvad hensigten var med denne besparelse, og det må formodes, at det også har været til indgående drøftelse forligspartierne imellem.

Trods gentagne opfordringer fra bl. a. finansministeren lykkedes det først i 11. time at få forligspartierne til at bekende, hvad det egentlig var, de ville. På trods af det sene tidspunkt var det ikke vanskeligt for os at tage stilling. Det var helt åbenbart, at der her var tale om nye rabiate nedskæringer på det sociale område og inden for undervisningssektoren. Derfor er det lige stærkt nok, når partier, der stod fadder til forslaget, og som havde haft lejlighed til at forhandle og overveje det i månedsvis, nu kommer og påberåber sig almindelig forvirring. Bevares, der kan naturligvis forekomme fejl, og det er vel i sig selv ingen ulykke, at de erkendes og rettes, men det er min bestemte opfattelse, at der desværre var meget lidt fejltagelse i den her foreliggende sag. Vi kommer sandheden langt nærmere, hvis vi konstaterer, at der i denne sal er en fløj, der nærmest er uden hæmninger, når det gælder nedskæringer af denne art, og som uanset konsekvenserne, det være sig masseafskedigelser eller aftalebrud, stemmer for sager af denne karakter.

En tid lang har man været i stand til at mobilisere et flertal i denne sal om en sådan opfattelse, og det lykkedes altså også ved afstemningen om finanslovforslaget. Imidlertid var de overgreb, der her blev foretaget, så grove, at de med rette udløste en storm af protester ude i befolkningen, og så var det, at tvivlen og snakken om fejltagelsen meldte sig hos en del af forligspartierne. Det var helt åbenbart, at de under det voksende tryk udefra blev grebet af en slags panik over, hvordan de nu skulle komme ud af den klemme, de her havde bragt sig selv i.

Derfor må det også komme som lidt af en befrielse for dem, at finansministeren så hurtigt ilede til hjælp for at klare problemerne og feje stumperne sammen. Fejebakken hedder aktstykke nr. 322 og indeholder det skidt, der ikke kan fejes ind under gulvtæppet til senere brug. Men det, finansministeren har på sin bakke, er slemt nok endda.

Vi anerkender naturligvis, at det er en forbedring set i forhold til det oprindelige, men så har vi også strakt os til det yderste af anerkendelse, for det er stadig væk ud over al måde utilfredsstillende.

Så til et par af de enkelte punkter. Der var forudset en besparelse på 140 mill. kr. på lærernes rådighedstimer. Jeg skal ikke gå nærmere ind på, hvad det ville betyde, det er almindelig kendt. Det var et klart brud på den aftale, som var indgået med Danmarks Lærerforening, og også med den lovgivning, som blev foretaget omkring tvangsindgrebet tidligere på året. Det var derfor naturligt, at det skabte harme hos lærerne, og det står nogenlunde klart, at lærerne og deres organisation med understøttelse fra andre lønarbejdere ville have udløst en sådan bevægelse, at det ville være blevet næsten umuligt at gennemføre denne bestemmelse.

Men det er typisk, at man i stedet for at anerkende disse hårde kendsgerninger vælger at kaste sig over andre dele af undervisningsområdet. Det er måske ud fra devisen, at de fredløse studerende har man altid ved hånden og kan byde hvad som helst. Men det er jo et stift stykke. Efter at man havde behandlet finanslovforslaget i månedsvis, efter at forligspartiernes støvsugerbande i ugevis har haft luppen på undervisningsområdet, og at man på det grundlag havde foretaget en lang række nedskæringer, efter at man også her i salen igennem stillingtagen til fremskridtspartiets spareforslag, som for en stor parts vedkommende blev nedstemt, altså helt og fuldt stod på, at det, man havde besluttet omkring undervisningsområdet, det var det, der skulle gælde, så kommer man nu med yderligere mere eller mindre tilfældige nedskæringer på 55 mill. kr. på undervisningssektoren. Det kan ikke undre, at tilliden til de beslutninger, der træffes her i huset, bliver stadig ringere ude omkring.

Mens man altså er vejet tilbage for overgreb mod lærerne, ser det helt anderledes ud, når det gælder daginstitutionerne. Ganske vist er besparelsen beløbsmæssigt mindre i indeværende finansår, men det skyldes igen den hovedløse måde, besparelsen er foretaget på, og af tekniske og tidsmæssige grunde lader det sig jo simpelt hen ikke gennemføre. Til gengæld bliver besparelsen,

[Freddy Madsen.]

som det anføres, større til næste år, og det eneste, der opnås, er en kortvarig udsættelse af ulykkerne.

Det er jo blevet sagt, at man har givet besparelsen et menneskeligt ansigt; det er meget svært at få øje på det menneskelige i den sag. I sin konsekvens betyder det som sagt, at 3.600 mennesker skal have deres opsigelse pr. 1. juli i år. Det sker på et tidspunkt, hvor vi har 150.000 arbejdsløse, og hvor alle ved højtidelige lejligheder hævder, at der må gøres en virkelig indsats for at bekæmpe arbejdsløsheden. Ja, selv hr. Christophersen vil jo i dag i sit ændringsforslag til hr. Lysholt Hansens dagsordensforslag undtage de udgifter, som kan have beskæftigelsesfremmende karakter.

Det er altså en køn måde at bekæmpe arbejdsløsheden på, det, man her foretager sig. Ud over konsekvenserne for de mennesker, der således bliver kastet på porten, kommer alle de alvorlige følger for daginstitutionerne. Det skal ikke glemmes, at det føjes til de besparelser, der jo allerede er gennemført, bl. a. ved fastsættelsen af maksimumsgrænserne på dette område. Så kan man godt stå her og sige, at det er, fordi folk har misforstået sagen, og derfor skriver de forkerte læserbreve osv., men det er jo dybt asociale indgreb, man her foretager, vendt imod de allersvageste i vort samfund, imod børnene.

Det illustreres jo også af, at for nylig har undervisningsministeren, meget rimeligt synes jeg, nedsat et udvalg, der skal beskæftige sig med spørgsmålet om indskolingsproblemerne i folkeskolen. Og alle forstår vel i den forbindelse betydningen af den forskole, som daginstitutionerne på mange måder udgør, og at der faktisk for at løse også en række af de sociale skævhedsproblemer var behov for, at vi udbyggede hele daginstitutionsområdet i en rimelig takt i overensstemmelse med de muligheder, som vi faktisk har. Men det er altså den stik modsatte vej, man går nu og siger, at på det område kan der godt spares. Man tager heller ikke i betragtning, at det naturligvis også er familierne, forældrene, man rammer, og det bør også ved denne lejlighed erindres, at det som regel drejer sig om familier, hvor begge forældre yder en produktiv og nyttig indsats til gavn for samfundet.

Det er i øvrigt typisk, at man godt ville udbygge daginstitutionsområdet på et tidspunkt, hvor arbejdsgiverne havde brug for en øget arbejdskraftreserve i produktionen, mens man på nuværende tidspunkt altså foretrækker at skære ned.

Endelig må det vistnok indrømmes, hvis man vil være bare nogenlunde ærlig, at besparelsen på dette område er af såre tvivlsom karakter, når man tager udgifterne til understøttelse, skattetaab og andre ting med i betragtning. Men man har da også en fornemmelse af, at det primære formål fra ophavsmændenes side egentlig har været at demonstrere den uvilje, som fra nogen side søges oparbejdet bl. a. mod pædagoger.

Ud over det her nævnte opetholdes en række af de øvrige besparelser på det sociale område. Mest iøjnefaldende blandt dem er besparelsen på medicintilskuddet, der i første række vil ramme syge mennesker. På toppen tilbydes der så besparelser på rammerne for de øvrige ministerier på 75 mill. kr., selv om de i forvejen var nedskåret ganske væsentligt. Det er typisk i denne sag, at det eneste område, der er fritaget, er forsvarsministeriet. Det er at føje spot til skade, at vi netop på denne dag, hvor vi behandler denne sag, i finansudvalget skal behandle bevillinger på 650 mill. kr. til nyt krigsmateriel. Det er mere end 3 gange det beløb, man på årsbasis vil spare på daginstitutionerne. Og i baggrunden lurer jo stadig væk de famøse flyindkøb.

Det må omhyggeligt understreges, at det er de tidligere forligspartier, der bærer det afgørende ansvar for de asociale besparelser, vi her står over for, men det frikender ikke regeringen og socialdemokratiet for at have et betydeligt medansvar for, at vi er stedt i den nuværende vanskelige situation på dette område.

Jeg vil godt gentage, hvad jeg har sagt tidligere her, at vi vedkender os, at vi hjalp denne regering til magten, men det skete med gentagne understregninger af, at skulle det lykkes at føre en politik, der på væsentlige områder ændrede den politik, der var ført af regeringen Hartling, var det en afgørende forudsætning at bygge videre på de folkelige kræfter, der bragte Hartling til fald. Men man lyttede ikke til vore råd. I stedet slæbte man overenskomstsituationen ind til afgørelse af det borgerlige flertal i

[Freddy Madsen.]

tinget. Jeg må tilstå, at vi faktisk var så naive at tro, at man i den forbindelse i det mindste samtidig sikrede sig, at en række asociale besparelser på finansloven samtidig blev fjernet. Det måtte dog være et minimumskrav, når man praktisk taget fastlåste lønningerne i en 2-årig periode. Jeg må tilstå, at stor var derfor vores undren, da regeringen uden at blinke lod højrepartierne stemme regeringsforslag ned om ørerne. Selv regeringens yderst beskedne beskæftigelsesforslag blev barberet.

Og nu har regeringen så herinde bag de relativt lukkede døre forhandlet sig frem til det kummerlige resultat, vi i dag tager stilling til. I stedet for burde man lære af begivenhederne. Man burde også tage ved lære af lærerne i denne situation. Jeg føler mig overbevist om, at hvis regeringen og socialdemokratiet først og fremmest havde understøttet den bevægelse, som er i gang også i kampen om daginstitutionsområdet, og fremfor alt havde været med til at mobilisere arbejderbevægelsen også mod alle de forskellige former for nedskæringer, som nu regner ned over befolkningen, så ville det være muligt også at mobilisere et flertal i denne sag. Man skal jo tænke på, at det faktisk kun drejer sig om at presse de vankelmødige radikale til at indtage et rimeligt standpunkt også i disse sager.

Vi mener altså ikke, at vi kan acceptere det her foreliggende, og det er der andre partier i denne sal der heller ikke kan. Derfor skal jeg tillade mig på vegne af socialistisk folkeparti, venstresocialisterne og Danmarks kommunistiske parti at fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden, idet jeg understreger, at vi for vores vedkommende ikke kan medvirke til den af hr. Lysholt Hansen foreslåede dagsorden:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Samtidig med at folkettinget konstaterer, at de i finansudvalgets aktstykke 322 omtalte besparelser på finanslovens sociale og uddannelsesmæssige konti ikke bør gennemføres, afviser tinget de alternative besparelsesforslag

og går dermed over til næste sag på dagsordenen.“

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Jes Schmidt (CD):

Dette skal ikke være en ny finanslovdebat, derfor kun nogle korte bemærkninger.

Med finansministerens redegørelse fra i dag er der endelig sat en slutstreg, forhåbentlig da, under det hastværk, som i år af forklarlige grunde prægede finanslovbehandling. CD-gruppen går ud fra, at de tilsagn, som er givet under de førte forhandlinger med regeringen, overholdes nøje.

Ud over denne slutstreg er der foretaget omfattende udgiftsbegrænsninger, som i vidt omfang svarer til septemberforligets mål. Der er sket omflytning og omposteringer, men pengene passer i det store og hele. Ved at opnå dette resultat har de såkaldte mindre partier her i folkettinget atter bevist ikke kun deres ansvarsbevidsthed, men også deres formåen til at få tingene til at glide dér, hvor de var ved at køre fast. Det vil jeg gerne understrege som noget væsentligt også for CD-gruppen, der fra begyndelsen af har sat sig det mål at bidrage til et fornuftigt arbejde her i folkettinget. Der kan og der skal spares endnu mere, selv om CD-gruppen altid har fremhævet, at landets økonomi ikke alene kan reddes gennem besparelser, saneres ad sparevejen. Det ligger nu op til flertallet i denne sal selv at sørge for, at de videre beslutninger træffes, som fører til de ønskede udgiftsbegrænsninger.

De besluttede udgiftsbegrænsninger har ikke vundet særlig stort bifald, især ikke hos de ramte grupper. Det er måske ikke så mærkeligt, men det er nu engang sådan, og det skal vi vist venne os til her i dette land, at man ikke hele tiden kan råbe på udgifts-nedskæringer, men når det rammer én selv, så begynder man at råbe op og protestere. At besparelserne, og det synes jeg er meget væsentligt, kunne gennemføres, ikke til 100 pct., som man måske kunne ønske sig det, og at det skete samtidig med overenskomsternes forlængelse med 2 år, synes jeg er et vist tegn på begyndende stabilitet i hvert fald i folketingets arbejde.

På CD-gruppens vegne kan jeg sige, at vi i det store og hele tager finansministerens

[Jes Schmidt.]

redegørelse til efterretning. Den giver udsigt til, at vi kan komme ind i en fornuftig arbejdsrytme. Vi kan selvfølgelig ikke give tilslutning til de to sidst fremsatte dagsordensforslag.

Erhard Jakobsen (CD):

Til den korte og udmærkede redegørelse fra mit partis ordfører skal jeg kun føje en lille oprydningsting, som jeg har såvel regeringens som i alt fald et andet partis tilslutning til ikke skal blive forhindret her.

Mit parti undlod, for ikke at fremkalde yderligere forvirring under afstemningen her i tinget, at bede om en omafstemning, da mit parti klart havde undladt at stemme, hvor man i og for sig ville have stemt for en ændring. Det drejer sig om § 20, konto 6.28.63.06., bevillingen til Danske Studerendes Fællesråd på 400.000 kr. Mit parti ønsker nu denne bevilling skåret ned med 200.000 kr. Vi har en række andre partiers tilsagn om, at ligesom regeringen her får adgang til at rydde op i noget, hvor man fra forskellig side har begået fejl, sådan får centrum-demokraterne også en mulighed for at få forslaget igennem på normal vis. Såfremt der er flertal for det i salen, så vil altså tilskuddet til Danske Studerendes Fællesråd kunne skæres ned med 200.000 kr.

Forslaget kommer frem her i tinget på normal vis, og jeg håber, at alle er indforstået med, at når den ene part har lov til at få noget rettet, så kan en anden part også få noget rettet af de mange misforståelser, der skete under debatten her i tinget.

Wilhelm (VS):

Venstresocialisterne har som bekendt ingen andel i eller medansvar for de besparelser, der her diskuteres. Vores stemmer har vi brugt til at modarbejde alle besparelser på de områder, der her er på tale, og de vil heller ikke blive brugt til at hjælpe regeringen med at administrere disse besparelser, som den oprindeligt blev påtvunget af det borgerlige flertal. Vi kan altså ikke medvirke til gennemførelsen af hr. Lysholt Hansens m. fl.s dagsordensforslag. Tværtimod vil vi fortsat arbejde for at få besparelserne ophævet, og det er det, der kommer til ud-

tryk i det dagsordensforslag, der er fremsat i fællesskab af SF, DKP og venstresocialisterne.

Hvordan sparepartierne og regeringen i givet fald vil gennemføre de allerede vedtagne besparelser, betragter vi ikke som vores sag, men vi vil naturligvis ikke lade være med at blande os og ikke se stille til, hvis man forsøger at udvide disse rammer, det vil sige gøre besparelserne endnu tungere, end de allerede var vedtaget i marts.

Lad os først se på de 140 mill. kr., som skulle spares på folkeskolens område, nærmere bestemt på rådighedstimerne. Nu erkender alle — jeg forstod, at det kniber lidt med fremskridtspartiet og måske også med venstre, men det er jo i en situation, hvor de ikke ville risikere nogen ansvarlighed for det — at denne besparelse på rådighedstimerne ville være i strid med gældende aftale, oven i købet med en aftale, som folketingets flertal få dage forinden havde ophøjet til lov og forlænget i to år som led i indgrebet i overenskomstforhandlingerne.

Med andre ord har det borgerlige flertal i blindt spareraseri vedtaget en besparelse på folkeskolens område, som ganske enkelt ikke kan gennemføres, fordi den strider mod det indgreb, man selv var med til på overenskomstområdet. Socialdemokratiet ønskede dengang ikke denne besparelse. Socialdemokratiet var imod den. Socialdemokratiet beklagede den. Den blev påtvunget regeringen af det hæmningsløse spareflertal. Og så kommer det interessante spørgsmål. Nu viser det sig, at vedtagelsen ikke kan gennemføres, den er aftalestridig, den er for så vidt lovstridig, eftersom man har ophøjet aftalen til lov. Så må man spørge, hvorfor i hede hule regeringen så kommer og tilbyder alternative besparelser. I stedet for at lade de gale sparerriddere løbe sig en fortjent staver i livet, så gør den socialdemokratiske regering sig alle mulige anstrengelser for at bistå dem med at gennemføre den besparelse, som oprindeligt blev påtvunget socialdemokratiet, uden at man derved skulle begå aftalebrud eller lovbrud. Magen til underdanig tjener skal man lede længe efter.

Og hvad er det så for alternativer? En ond regn af småbeløb, som ikke rigtig bliver til noget på det store regnskab, men som ikke desto mindre vil skabe betydelige vanskeligheder de steder de rammer. F. eks. de

[Wilhelm.]

10 mill. kr. på undervisningsassistenterne, som ikke tæller i det store regnskab i virkeligheden, men som er en katastrofe for undervisningsforholdene på universiteter og læreanstalter. Eller som kronen på værket: udsættelse af byggearbejder for 20 mill. kr., hvad der kun kan bidrage til at øge ledigheden i byggefagene. Hvorfor gør man det? Hvorfor svarer man ikke, at denne regering ikke agter at administrere aftalestridige beslutninger? Så kunne man jo se, om sparepartierne turde gøre den noget for det. Eller man kunne svare: o. k., så administrerer vi den aftalestridige besparelse, som flertallet har påtvunget os, og så taber vi på flertallets vegne den voldgiftssag, som Danmarks Lærerforening naturligvis ville anlægge.

Nej, regeringen og socialdemokratiet valgte i stedet at hjælpe flertallet med at finde gennemførlige alternativer til flertallets u gennemførlige beslutning. Uanset hvad forklaringen er, så må det altså nu konstateres, at hermed er der ikke længere tale om en påtvunget besparelse, nu er der tale om besparelser, som regeringen selv er delagtig i og oven i købet initiativtager til.

Det andet område, daginstitutionerne, er for det første års vedkommende stort set kun en konkretisering af, hvordan den vedtagne påtvungne besparelse skal gennemføres i praksis. Vi skal her gerne medgive, at regeringen har bestræbt sig på at mildne de umiddelbare virkninger, men det er jo galt nok endda. Der er tale om mere end en halvering af vikardækningen og om tømning i årets løb af omkring 1.400 stillinger, i alt en personalereduktion på omkring 12 pct.

Jeg vil i øvrigt også på dette punkt godt have oplyst, om det i virkeligheden ikke er på kant med de aftaler, som er ophøjet ved lov i kraft af loven om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v. — jeg tænker på § 2, stk. 1; hvis det skal være helt præcist 3. punktum — hvor udtrykkelige aftalerne med daginstitutionernes personale er en del af det, der blev ophøjet for en 2 års periode.

Men hvorom alting er, man laver denne udtynding af personalet i institutionerne. Det er korrekt, at det sker på en måde, som er mere skånsom over for personalet, end de direkte fyringer ville have været for første

års vedkommende, men det skal også understreges, at over for børnene er det ét fedt. Det skal også understreges, at 12 pct. på personalet er betydelig mere end 12 pct. på det pædagogiske arbejde. Der er ting, der skal gøres, der er basale ting, der skal skiftes bleer, der skal laves mad osv. osv., og først derovenpå bliver der somme tider tid til at tage sig noget af det, som i virkeligheden kan være fremmende for børnenes udvikling. 12 pct. på personalet er altså langt mere, det er vel snarere et sted mellem 50 og 100 pct. på tiden til det egentlig pædagogiske eller udviklende arbejde.

Nu tager den vedtagelse, der er lagt op til her i dag, jo kun sigte på indeværende finansår, men det er bekendt, at skitsen og i øvrigt også det aktstykke, der henvises til, som regeringen er blevet enig med en række partier om, også omfatter det følgende år, herunder de afskedigelser, man påregner på daginstitutionsområdet pr. 1. april 1976, hvor tallet 3.600 har været nævnt.

Det er stadig væk sådan, som jeg sagde i indledningen: VS har ikke lod eller del i disse besparelser. Vi vil ikke hjælpe med til eller i det hele taget blande os i, hvordan man gennemfører dem, men vi vil selvfølgelig ikke sidde stille og se på, hvis man gør dem endnu værre. Og her er der nok nogle ting, der trænger til opklaring. Reduktionerne i det første år er alvorlige nok, men derudover tales der om nednormering det følgende år, svarende til en lønsum på 87 mill. kr. eller svarende til 3.600 ansatte.

VS har påpeget, at der på forligsskitsens egne præmisser kun kan blive tale om fyring — nu siger jeg udtrykkeligt ikke nednormering, men fyring — af 200-300 til næste år; det er galt nok, men alligevel en interessant forskel. Denne forskel skyldes ganske enkelt en tanketorsk, eller måske er det en politisk studehandel. Jeg er for så vidt ligeglad, om det er det ene eller det andet, men vi må have det opklaret. Vi vil derfor benytte lejligheden til at afkræve såvel regeringen som medforslagsstillerne til hr. Lysholt Hansens dagsordensforslag svar på nogle konkrete spørgsmål. For det første: er man indforstået med, at denne nednormering på 87 mill. kr. i næste finansår må inkludere de stillinger, der gennem ansættelsesstoppet i det første finansår er gjort tomme, at med an-

[Wilhelm.]

dre ord det antal stillinger, som pr. 1. april 1976 står tomme på grund af ansættelsesstoppet, skal trækkes fra de 3.600 fyringer? Det er ikke uinteressant det her. Ansættelsesstoppet skønner man i skitsen vil give en besparelse på 17 mill. kr. i indeværende finansår. Men da stillingerne jo først bliver tomme sådan efterhånden i årets løb, så betyder det i realiteten, at de stillinger, der står tomme ved årets slutning, svarer til på årsbasis en lønsum på cirka det dobbelte, altså ca. 34 mill. kr. Det vil altså sige, at hvis disse stillinger er de første, der tæller med i nednormeringen, så er der i det højeste, og det er også galt nok, basis for fyringer af ca. 2.100 og ikke længere af 3.600.

Det var det første spørgsmål. Det andet, og det er for så vidt et endnu større problem, er, at man i indeværende finansår vil klare 45 mill. kr. af besparelsen ved det, man kalder konsekvensbesparelse. Denne besparelse er simpelt hen en følge af, at det allerede i dag kan konstateres, at daginstitutionerne slet ikke er udbygget i det omfang, man forventede, da man i efteråret 1974 udarbejdede finanslovsforslaget. Da en del af de budgetterede institutioner altså simpelt hen ikke eksisterer, vil statens udgifter alene af den grund være ca. 45 mill. kr. mindre end forudset i finansloven. Dette indregnes korrekt i besparelserne i indeværende finansår.

Jeg har hørt venstres ordfører kalde det her det rene bogholderi. Der er ikke desto mindre tale om en fuldstændig reel besparelse i forhold til det, man var indstillet på at yde på dette område, da man lavede finanslovsforslaget for et halvt år siden. Hvis den slags reelle besparelser, bare fordi de allerede er sket ved den udtynding, der er foregået uden egentlige indgreb, ikke skal tælles med i besparelser, så er konsekvensen af venstres ordførers mærkelige holdning til det, han kalder bogholderi, at man i princippet kune tænke sig et område, f. eks. daginstitutionerne fuldstændig nedlagt på grund af udviklingen, folk trækker deres børn ud, kommunen nedlægger institutionerne osv., og alligevel vil venstres ordfører komme og insistere på at gennemføre på dette område, som er nedlagt, de 155 eller 185 mill. kr. besparelser. Det andet er jo det rene bogholderi, at daginstitutionerne rent faktisk ikke

eksisterer. Der er efter vores mening tale om helt konkrete besparelser, og det er korrekt efter vores mening, at man tager dem med i listen for det første finansår.

Jeg ved ikke, hvad man har tænkt på i finansudvalget sidste tirsdag, da ingen var opmærksomme på dette her. Vi som det eneste parti, der ikke er repræsenteret, fik jo først informationer om disse skitser et par dage efter gennem politisk-økonomisk udvalg. Vi påpegede dér, at man simpelt hen har glemt at indregne denne besparelse i det følgende finansår. Som før sagt er jeg ligeglad med, om det skyldes en tanketorsk eller det skyldes en politisk studehandel, besparelsen er lige så reel næste år, som den er i år og bør selvfølgelig regnes med. De daginstitutioner, som man havde forventet ville blive bygget i det seneste halve år, men som man allerede i dag må konstatere ikke eksisterer, skyder vel ikke pludselig op af jorden den 1. april 1976, tværtimod. Hvis man endelig er usikker på skønnene, så kunne man nok lige så vel gætte på, at den nedsatte udbygningstakt tyder på, at en såkaldt konsekvensbesparelse næste år ville være endnu større end 45 mill. kr.

På vores spørgsmål til regeringen om, hvorfor man ikke har indregnet disse 45 mill. kr.s besparelser også næste år, som man i øvrigt har gjort det med alle andre besparelser, også de administrative, også vikarudgifterne osv., har vi fået det svar, at man ikke bestemt kan vide, om der nu også vil være en konsekvensbesparelse i 1976-77, eller om kommunerne pludselig vil hale de skrinlagte projekter ud af skufferne og indhente og genoprette det udbygningstab, som allerede er konstateret. Det anser vi selvfølgelig for højst usandsynligt, men det skulle da kun glæde os, om tabet blev genoprettet ved et intensivt byggeri af daginstitutioner i det følgende år. Vi tror ikke på det, men vi vil lade muligheden stå åben og derfor stille spørgsmålet igen både til regeringen og til partierne bag flertallets dagsordensforslag på denne måde: hvis det nu viser sig, at man ikke inden den 1. april 1976 indhenter det allerede konstaterede udbygningstab, vil man da indregne konsekvensbesparelserne af den manglende udbygning på samme måde for finansåret 1976-77, som man har gjort det for indeværende finansår? Der er ingen, der i virkeligheden tror, at det ud-

[Wilhelm.]

bygningstab bliver indhentet. Det er nok mere sandsynligt, at det forøges.

Derfor vil en uændret konsekvensbesparelse på 45 mill. kr. nok være et forsigtigt skøn. En sådan konsekvensbesparelse betyder imidlertid, at nednormeringen kunne mindskes og bør mindskes med 45 mill. kr., eller med andre ord, at antallet af fyringer kan mindskes med ca. 1.900. Sammenholdt med virkningerne, jeg nævnte før, af ansættelsesstoppet, som skitsens partier selv forventer, er vi således nede på, at fyringerne pr. 1. april 1976 — ikke efter vores ønske, men efter de samme partiers forudsætninger — skulle være reduceret til 200-300.

Vi anser det for væsentligt at få svar på disse spørgsmål. Som sagt er denne del noget, der vedrører næste år, og det er i virkeligheden formelt uden for det, der tages beslutning om i salen her i dag. Det vedrører jo kun det indeværende finansår. Ikke desto mindre anser vi det for væsentligt at få svar på spørgsmålet. Vi anser det også for væsentligt at få svar på spørgsmålet, jeg går ud fra fra socialministeren: hvad er vilkårene for de ca. 2.000 børnepædagoger, som færdiguddannes i indeværende år? Er de på grund af ansættelsesstoppet fuldstændig afskåret fra at søge én eneste stilling på det område, de er uddannet til, eller hvordan fortolker man dette ansættelsesstop i relation til disse nyuddannede børnepædagoger?

Den skitse, der er lagt frem, giver pædagogerne, giver os andre, giver forældrene til de børn, der er ramt af dette her, en vis mulighed for gennem udsættelsen af de egentlige fyringer at arbejde for, at man undgår, at andet års plan bliver realiseret. I princippet er det jo ikke afgjort, der er frit slag for næste års finanslov, den kan blive værre end forudset i skitsen, den kan også blive bedre. Vi vil selvfølgelig arbejde for det sidste, og vi skal opfordre forældrene, der har fået et vist pusterum med dette her, til at sørge for at modsætte sig, at disse yderligere forringelser gennemføres til næste forår.

Jeg skal til slut igen meddele: vi kan ikke støtte det dagsordensforslag, der er stillet af hr. Lysholt Hansen, men skal anbefale det dagsordensforslag, der på SFs, DKPs og VS' vegne er fremsat af hr. Freddy Madsen.

Socialministeren (Eva Gredal):

Hr. Christophersen og hr. Hagen Hagensen spurgte, om det ville gå ud over de selv-ejende private institutioner, hvis vi centraliserede administrationen og ændrede på denne i det hele taget. Hertil kan jeg svare, at disse institutioner fortsat vil have deres fulde frihed, og at der ikke vil blive fjernet noget i form af manglende refusioner. Beløbet vil fremkomme som en maksimering af administrationsudgifterne, og samtidig har vi anmodet kommunerne om at varetage nogle af de administrative funktioner i de institutioner, som ikke kan klare sig med det maksimum, der bliver fastsat for administrationsudgifterne. Men det er absolut for alle parter en frivillig sag.

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) spurgte til beløbet på de 30 mill. kr. på kapitaludgifter for plejehjem. Her er det sådan, at de hidtil gældende regler for opgørelse af plejehjemmenes kapitaludgifter til anmeldelse til statsrefusion medførte, at de faktisk afholdte kapitaludgifter normalt var mindre end de beregnede, som man modtog refusion af. Det har vi nu ændret ved en udsendelse af et cirkulære fra socialministeriet, og her ved fremkommer der en besparelse på 30 mill. kr.

Jeg er enig med fru Grethe Philip i, at der har svirret et uhyre stort antal tal rundt om i aviser og i pressen i øvrigt og på alle mulige måder her i landet, og jeg vil sige, at det er også mig magtpåliggende at få sagt, at det her ikke drejer sig om afskedigelse af 3.600 pædagoger. Det drejer sig om, at der på dette område, på hele personaleområdet, sker en flytning eller en afskedigelse af ca. 3.600 personer, og det drejer sig om praktiske medhjælpere og pædagogiske medhjælpere og uuddannede folk i normerede stillinger. Det er altså ikke pædagoger, og jeg mener ikke, at man med rette kan sige, at der nu foreligger en fuldkommen ødelæggelse af dagsinstitutionsområdet ved det, der sker her.

Til hr. Poul Dam og til hr. Wilhelm, som stillede sig uforstående over for, hvorfor konsekvensbesparelserne ikke er videreført i næste finansår, vil jeg sige, at vi i dag ikke kan vide, hvilke ændringer der kan ske i byggeriet på daginstitutionsområdet. Jeg tror ikke, nogen af de herrer er uenige i, at vi vil være glade for et ordentligt institutions-

[Socialministeren.]

byggeri fortsat her i landet, men der har været en stagnation i byggeriet, som har givet sig udslag i, at vi i år har kunnet se, at der var et mindreforbrug på 45 mill. kr. Hvad der vil ske til næste finansår, er umuligt at vide.

Til hr. Wilhjelm vil jeg yderligere sige, at i de 3.600, man taler om der skal afskediges, er de 700, som er beregnet det første år, inkluderet.

Der blev også stillet spørgsmål om, hvorvidt de nyuddannede, der kommer her til sommer, vil være i stand til at få arbejde. Hertil kan jeg sige, at dette ansættelsesstop, der er tale om, vil vel ikke komme til at betyde, at institutioner, som får vakance på grund af, at en af de ansatte bliver syg eller holder op med at arbejde, og som derved kommer ned under de normeringstabeller, som vil blive brugt, ikke kan få ansat nye folk. Herved kommer det ind i billedet, at mange af de nyuddannede vil kunne få ansættelse i institutioner, hvor der er vakance af en eller anden grund, og desuden kommer der jo trods alt også nye institutioner, hvor der vil ske ansættelse af de nyuddannede pædagoger.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal ikke gøre så mange bemærkninger til hr. Christophersen, men dog fremdrage et enkelt punkt.

Hr. Christophersen nævnte endnu en gang mine udtalelser under andenbehandlingen af finanslovsforslaget den 10. marts i år og sagde, at venstre havde måttet forstå disse udtalelser således, at man godt kunne ændre lærernes tjenestetidsaftale. Jeg forklarede det for hr. Christophersen mange gange, men jeg tror, at det i anledning af de fangede bemærkninger er nødvendigt at gøre det igen, og jeg tror, jeg skal gøre det grundigt.

Jeg sagde ved denne andenbehandling den 10. marts følgende — det står i Folketingstidende 1974-75, 2. samling, sp. 1446 ff.:

„Den anden type af normer vedrører personalets ansættelsesvilkår; jeg kan som eksempel nævne arbejdstidsreglerne. Disse regler kan ændres efter en særlig procedure, der er fastlagt i tjenestemandsløvgivningen. Denne procedure går ud på, at der skal søges gennemført aftale om ændring af disse

løn- og ansættelsesvilkår, og kun hvis en sådan aftale ikke kan indgås, er finansministeren henvist til at nå en løsning gennem fremsættelse af særligt lovforslag.“

Og så kommer jeg med en bemærkning om et forslag fra hr. Glistrup om at fastsætte ændringer på disse områder:

„Derfor vil jeg ganske kort sige, at for denne anden type af standarder og normer, som jeg har nævnt, indebærer fremskridtspartiets forslag således et groft indgreb i de offentligt ansattes rettigheder.“

Jeg tør sige, at der blev sagt fra ved den lejlighed. Det blev gjort lysende klart, at der var tale om aftalestof, og det blev gjort lysende klart, at kom man ikke igennem med en aftale, hvad man selvfølgelig ikke gør, når man stemmer ind på finansloven det færdige forhandlingsresultat, så måtte regeringen vende tilbage til folketinget med et lovforslag.

Med hensyn til det af hr. Christophersen stillede ændringsforslag til det af hr. Lysholt Hansen m. fl. fremsatte dagsordensforslag skal jeg kort sige, at dette forslag kan jeg ikke anbefale til folketinget stemmer for. Vi vil naturligvis bestræbe os på, som enhver regering formentlig vil det, i videst mulig udstrækning af holde vore udgiftsforslag inden for de reserver, der er stemt ind på finansloven. På den anden side ved tinget jo, at vi stiledede nogle forslag til reserver, som blev stemt ned. Dette problem har også været drøftet under de forhandlinger, som vi har haft med en række partier og de partier, der står bag forliget, og fra dem blev det tilkendegivet, at man ikke forlods ville afvise de forslag, som disse reserver skulle dække. Man ville heller ikke forlods tilslutte sig dem, men regeringen kunne komme med sine forslag, og så måtte et flertal i folketinget bestemme disse forslags skæbne; man ville tage stilling fra sag til sag, og den ret for regeringen, der ligger heri, ønsker vi at fastholde.

Derudover skal jeg til hr. Christophersen kort sige, at jeg ikke er enig i vurderingen af de foreslåede besparelser. Jeg kan trygt sige, at de ikke er af nogen ringere karat end adskillige af de besparelsesforslag, som den tidligere regering stillede, og jeg er heller ikke enig i hr. Christophersens regnestykke og endnu mindre i det regnestykke, som hr. Svend Andersen (Rosk. a.) opstillede.

[Finansministeren.]

Til fru Grethe Philip og hr. Hagen Hagensen skal jeg blot sige tak, fordi oplysningerne i redegørelsen kan tages til efterretning. Jeg forstod på begge ordførere, at de ikke var enige i alle de vurderinger, der var indeholdt i min redegørelse — det havde jeg heller ikke ventet. Vort udgangspunkt er forskelligt; de to partier deltog i septemberforliget, det gjorde socialdemokratiet ikke.

Hr. Poul Dam rejste et naturligvis meget interessant statsretligt spørgsmål, nemlig spørgsmålet om, i hvilket omfang regeringen er bundet af åbenbart urimelige vedtagelser på finansloven. Der er ingen grund til at bestride, at det kan være et vanskeligt felt, for så vidt som det er et nyt felt, for så vidt som vi her er ved et af de områder, vi oplever for første gang i vor politiske historie som så mange andre ting, vi i disse år oplever her i tinget. Men jeg kan i hvert fald sige til hr. Poul Dam med sikkerhed, at vi ikke er gået længere med de besparelsesforslag, der er stillet, end vi statsretligt ganske klart er forpligtet til. Der er altså ikke tale om nogen form for ydmyghed, som hr. Poul Dam sagde det, over for det borgerlige flertal her i folketinget. Vi har gjort nøjagtig, hvad vi skulle — det og intet mere.

Hr. Poul Dam mente, at det kunne blive svært for socialdemokratiet at forklare befolkningen, hvad det egentlig var, der var passeret i sagen. Der må jeg sige at jeg er mere optimistisk. Jeg tror, det vil være muligt at forklare befolkningen, at det er fornuftigt i størst mulig udstrækning at afbøde skadelige virkninger af stillede forslag.

SF ville ikke være med, forstod vi, og det tager vi til efterretning, men hvis andre heller ikke ville gøre det, som SF ikke vil gøre, så ville alternativet have været, at besparelserne på de pågældende områder skulle gennemføres med de beløb, der er stemt ind af et flertal her i folketinget på finansloven. Det er det, vi har ønsket at undgå.

Hr. Poul Dam spurgte til de undersøgelser, som undervisningsministeren har lovet at iværksætte. Der er ikke noget som helst gedulgt i dem, der er ingen mystifikation indeholdt i det. Jeg har redegjort for disse lætter i politisk-økonomisk udvalg, og de kan naturligvis også gentages her af undervisningsministeren, hvis det ønskes.

Jeg takker hr. Honoré for tilsagnet om, at de oplysninger, som er givet i redegørelsen, kan tages til efterretning.

Jeg vil også gerne takke hr. Freddy Madsen. Hr. Freddy Madsen erkendte, at vore forslag er bedre end de oprindelige forslag. Det er en erkendelse, som jeg er meget tilfreds med, for det er det, hele sagen drejer sig om.

Man fremstiller det fra SFs side, fra DKPs side og fra VS' side, som om regeringen havde valget mellem at gennemføre en socialdemokratisk ønskedrøm eller at gennemføre noget skadeligt, og det dagsordensforslag, der er stillet, bygger på denne fejlagtige forestilling. Det valg havde regeringen ikke. Regeringens eneste mulighed var enten at lade disse skadelige besparelser, som vi anså dem for at være, anser dem for at være, passere, gennemføre dem eller i størst mulig udstrækning at afbøde skadelige virkninger af de stillede forslag og af de beslutninger, der er truffet af et flertal her i folketinget i forbindelse med finanslovsafstemningen. Vi har afbødet disse ting i væsentligt omfang. Det erkender Danmarks kommunistiske parti, og det er jeg som sagt tilfreds med.

Også til hr. Jes Schmidt kan jeg sige tak for, at man kan tage de givne oplysninger til efterretning.

Til hr. Wilhjelms må jeg sige i tråd med, hvad jeg sagde lige før, at det er ganske fejlagtigt, at regeringen har gjort sig alle mulige anstrengelser for at hjælpe septemberforligspartierne ud af en suppedas, og, som det blev sagt, at vi skulle have udvist en underdanighed af den anden verden. Det er overhovedet ikke det, det drejer sig om. Det, det drejer sig om, er, at et flertal i denne sal har stemt nogle bestemte beløb ind på finansloven med en bestemt tekst, og hvis denne tekst og disse beløb ikke ændres, så er den siddende regering pligtig at gennemføre besparelser på disse områder i det forudsatte omfang og i det omfang, teksten er specificeret. Vi har som sagt gjort nøjagtigt, hvad vi var forpligtet til. Det og intet andet.

Så spørger hr. Wilhjelms, om daginstitutiønsbesparelserne er i strid med overenskomstforlængelsesloven. Hvis jeg må have lov at vende tilbage til min udmærkede tale i tinget den 10. marts, gjorde jeg dér også

[Finansministeren.]

rede for, at den offentlige forvaltnings organisation og den offentlige forvaltnings personalebehov ikke kan omfattes af aftaler i henhold til tjenestemandsløven, ikke er og ikke kan være aftalestof og er det altså heller ikke. Derfor er disse besparelser på dag-institutionsområderne ikke i strid med forlængelsesloven. Man kan naturligvis vaske sine hænder, som venstresocialisterne gjorde det, men hvis regeringen havde vasket hænderne, så havde vi været nødt til at gennemføre de besparelser, som et flertal har stemt ind på den finanslov, der gælder indtil dette øjeblik. Så kunne vi, bevares, selvfølgelig have peget over til højre side af salen og fralagt os ethvert ansvar og sagt: det er bare noget, vi må gennemføre, for det er noget, der er stemt ind, men det har vi i øvrigt ikke noget med at gøre, det har vi ingen sympati for, vi vasker hænderne, det vil vi ikke røre ved. Men kendsgerningerne, de skadelige virkninger, var blevet de samme. Fremfor at vaske hænderne valgte vi at forhindre besparelser, som vi var imod, og at afbøde skadelige virkninger af andre.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Vi går herefter over til anden omgang af forhandlingerne.

Christoffersen (V):

Jeg takker først socialministeren for det svar, hun gav, selv om jeg ærlig talt ikke synes, at det afklarede særlig meget, i hvert fald ikke for mit vedkommende, for jeg forstod på ministeren, at institutionerne i og for sig fortsat ville have deres fulde frihed, og at man så ville foretage en maksimering af tilskuddet. Men hvad betyder det i realiteten? Hvis der skal fremkomme en besparelse, må det vel betyde, at de offentlige udgifter i form af tilskud til dækning af administrationsudgifterne i bl. a. de private institutioner, altså må nedbringes ved denne maksimering. Derfor må besparelsen vel finde udtryk i, at en privat institution f. eks. må regne med, at hvis den stadig vil bestride de administrative opgaver selv, så får den ikke et tilskud af samme størrelse til løsning af den opgave, som den får i dag, og det vil jeg derfor godt spørge ministeren om, for jeg synes altså, at svaret er for uklart til, at jeg helt kunne forstå, hvad der var

konsekvensen. Er den reelle virkning af det, man her vil gøre, ikke den, at den private institution, som vil fortsætte som hidtil, nu må se i øjnene, at den altså får et mindre tilskudsbeløb, og at den altså derfor kan få vanskeligere vilkår? Det vil jeg godt spørge om endnu en gang.

Så takker jeg finansministeren, ikke så meget for hans pædagogiske indsats, for den har han jo øvet flere gange tidligere, men det er ikke et forståelsesproblem, der skiller os. Det er snarere en opfattelse af, hvordan man fortolker de spareforslag, som skiller os, for efter vores opfattelse er der ikke tale om, at man for folkeskolelærernes vedkommende skal foretage en udvidelse af deres arbejdstid. Det, der er tale om, er, at man skal foretage en omlægning fra rådighedstimer til undervisningstimer, og jeg har oprigtig talt lidt vanskeligt ved at se, at der er så stor forskel på at gøre det og så at gøre det, som regeringen altså nu øjensynlig er parat til, i hvert fald fra næste år, at gøre for daginstitutionernes vedkommende, hvor man jo overfører administrationstimer, sådan opfatter jeg forslaget, til andre timer, eller fjerner dem altså helt, og dermed opnår man altså en større vægt over på det ikke-administrative arbejde. Men vi opfatter det altså som noget, der måtte kunne ligge inden for rammerne af det, som ministeren omtalte som det, der stadig kunne drøftes.

Så takker jeg finansministeren for hans udtalelser om regeringens holdning til vores ændringsforslag. Jeg måtte opfatte det, finansministeren dér sagde, ganske klart sådan, at når regeringen ikke vil anbefale det ændringsforslag, ja, så er det altså, fordi den ikke vil give afkald på at stille udgiftkrævende forslag, som går ud over de beløb, der er afsat på tillægsbevillingsreserven og på lovreserven.

Det er sådan set også et svar til hr. Hagen Hagensen. Han må så drage sine egne konklusioner af det, men jeg forstod på hr. Hagen Hagensen, at når det konservative folkeparti ikke var indstillet på at stemme for venstres ændringsforslag, så var det, fordi man gik ud fra, at ethvert forslag fra regeringen selvfølgelig skulle holdes inden for reservebeløbene. Nu hører vi altså fra finansministerens side — hvilket sådan set ikke kommer som en overraskelse for os — at regeringen altså ikke vil give afkald på at

[Christophersen.]

stille forslag, som betyder, at lovreserven og tillægsbevillingsreserven ikke kan holde. Det er netop vores argument for at stille dette ændringsforslag, at sådan som de offentlige udgifter udvikler sig, så mener vi, det er rimeligt, at man får præciseret, at nu må altså finansloven, også med reservebeløbene, respekteres.

Jeg har så kun nogle enkelte bemærkninger til nogle af de øvrige ordførere, som var inde på de problemer, der var opstået i perioden fra gennemførelsen af skattereformen og så frem til nu. Til dem vil jeg sige, at de problemer er først og fremmest opstået, fordi det, som i september måned blev indgået som en aftale, ikke bare om skattereformen, men også om finansieringsgrundlaget, efterhånden som tiden gik viste sig ikke at kunne holde. Snart var der nogle, og snart var der andre, som ønskede ændringer, og som derfor ikke var indstillet på fuldt ud at respektere denne aftale. Det må vi beklage, men man må vel nok sige, at hvis den aftale, der var blevet truffet, og som var forudsætningen for skattereformens gennemførelse, var blevet respekteret, så ville vi ikke have stået med de problemer, som vi kom til at stå med efter tredjebehandlingen af finanslovsforslaget.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Jeg fik ikke svar på mit spørgsmål om, hvorvidt regeringen vil tage initiativ til at ændre den nedsættelse af antallet af elever på børnehaveseminarierne og fritidspædagogseminarierne, man har foretaget, idet man har ændret på den tidligere undervisningsministers forslag om at nedsikere det med 20 pct. Det har man ændret til 8 pct. Jeg vil gerne høre, om ikke regeringen finder, at de nedsikringer, der nu er sket af daginstitutioner, også må bevirke, at antallet af elever på børnehaveseminarierne bør nedsikres tilsvarende.

Så skal jeg i øvrigt meddele, at vi ikke kan stemme for det af hr. Freddy Madsen stillede dagsordensforslag, at vi kan støtte det af hr. Christophersen stillede ændringsforslag. Det stemmer vi for, og vi stemmer, som jeg også sagde i mit første indlæg, imod det af socialdemokratiet stillede dagsordensforslag.

Undervisningsministeren (*Ritt Bjerregaard*):

Til hr. Svend Andersen (Rosk. a.) blot den bemærkning, at det er for sent at gribe ind på nuværende tidspunkt over for tilgangen. Jeg har i svar på to spørgsmål her i salen bekræftet, at dette spørgsmål i det hele taget skal tages op. Jeg har fremskynnet de prognoser, der er ønsket på dette område, således at vi selvfølgelig kan tage højde for det, der nu sker i optagelseskapaciteterne de følgende år.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg vil gerne først sige til socialministeren, at jeg ikke rigtig kan forstå, at hun finder nogen særlig trøst i, at af de 3.600 er kun et mindretal pædagoger, altså i forbindelse med spørgsmålet om beskæftigelsen. Det til lærte personale, som man fyrer, synes vi det går akkurat lige så meget ud over, som hvis det er pædagoger, der er tale om.

Nu ved jeg godt, at det er 2.000, efter hvad der er oplyst, af det til lærte personale i børneinstitutionerne, der skal ud, plus omkring ved 850 pædagoger og 850 medhjælpere, men det, der er det afgørende også for arbejdet i institutionerne, er jo, at i den udstrækning man fyrer nødvendigt personale — det er også tidligere påvist her i debatten — da må pædagogerne nødvendigvis overtage det arbejde, som findes i institutionerne, og derigennem er man også med til at forringe institutionernes standard.

Så er jeg naturligvis glad ved, at finansministeren er taknemlig over, at vi anerkender noget af hans indsats. Det vil vi naturligvis ikke lægge skjul på. Det er helt åbent, at der ligger — det kan gøres op i tørre tal — en forbedring, set i forhold til de tal, som blev stemt ind på finansloven. Men netop heri ligger efter min mening også, at man skulle erkende de muligheder, der faktisk fandtes, for at opnå et bedre resultat. Hvad var det, der sikrede, at det i det hele taget var muligt at komme igennem med noget, der var bedre end det, der var vedtaget på finansloven? Der synes jeg, at finansministeren gik meget let hen over den del af mit indlæg, som faktisk udførligt beskæftigede sig med, hvad der var årsagerne, nemlig at det først og fremmest var, fordi disse besparelser var så grove, at de ude omkring, først og fremmest iblandt lærerne, men også i andre befolkningsgrupper, udlø-

[Freddy Madsen.]

ste disse storprotester, udløste denne harme, således at kun et meget lille mindretal i dette folketing under disse omstændigheder ville være med til at gennemføre de besparelser.

Den mulighed kunne man have udnyttet også på det andet område, hvis socialdemokratiet vil erkende — og det gælder ikke bare i denne sag, men jeg var også udførligt inde på hele forløbet af den politik, som regeringen har ført indtil nu — at man ikke kommer igennem med en mere fornuftig politik i denne sal, hvis man vil undlade at være med til at mobilisere folk ude omkring for at skabe andre resultater end dem, som man får på nuværende tidspunkt. Det er her den fundamentale forskel i vores måde og socialdemokratiets måde at se tingene på findes, og det var det, hvis man ville erkende det, der også kunne have skabt et væsentlig bedre resultat end det, finansministeren nu her møder med.

Tove Nielsen (V):

Jeg hæftede mig ved undervisningsministerens bemærkning lige for et øjeblik siden om, at det på nuværende tidspunkt var for sent at foretage en yderligere nedskæring med hensyn til antal optagne på børnehaver og fritidspædagogseminarierne.

Det er klart, at vi på nuværende tidspunkt er kommet så langt frem, at man nok med rimelighed må sige, at det netop er for sent, men det forhindrer dog ikke, at vi andre så må sige, at det i hvert fald ikke var for sent på det tidspunkt, hvor regeringen trådte til, om man da havde fulgt den beslutning op, som venstregeringen havde truffet om at skære 20 pct. fra. Vi vidste jo allerede på det tidspunkt, det ved man udmærket også godt i dag, at vi ikke kan blive ved med at tage ind, som vi gør på børnehaver og fritidspædagogseminarierne, og uddanne folk til ikke at få beskæftigelse den dag, de er færdige. Det er dog bedre at forebygge end at helbrede på et senere tidspunkt, så er skaden langt større. Det, regeringen gjorde, var, i stedet for at køre videre ad denne linje, faktisk øjeblikkelig at meddele, at man kun ville skære 8 pct. fra. Jeg synes, at det rimer umådelig dårligt med, at man nu lægger op til, at der skal afskediges 3.600 for næste år.

Jeg forstår ikke sammenhængen i dette, og jeg synes, det ville have været klogt, om regeringen havde erkendt sit ansvar fra starten af og havde kørt videre med denne 20 pct. s nedskæring i stedet for blot 8 pct. nu, og så stå i den situation næste år, at man har langt flere, end man har behov for. Da står vi med langt større problemer.

Poul Dam (SF):

Finansministeren bad om vores forståelse for, hvor svært det er at være regering under de givne vilkår. Den har han!

Han bad også om en accept af den tanke, at det, som regeringen nu gennemførte, dog i hvert fald ikke var helt så slemt som det, der var lagt op til. Det er vi også enige i. Vi tror såmænd egentlig, regeringen har gjort det så godt, som den kan; ingen er forpligtet over sin evne.

Wilhelm (VS):

Vi er for så vidt også enige i, at hvad angår det første år, er det, der gennemføres, vel nok blidere end det, der var tanken oprindeligt. Men derfra og så til at sige, at det i al almindelighed er bedre, er der et væsentligt skridt. Det hænger altså sammen med de perspektiver, man udstikker for det andet år, hvor det stadig væk kniber med at få svar på helt konkrete spørgsmål.

Vi fik opklaret spørgsmålet om, hvorvidt ansættelsesstoppets tomgjorte stillinger skal være de første, der tæller fra de 3.600; det er for så vidt i orden. Må jeg lige komme med den måske lidt pertentlige korrektion, at når man insisterer på at tale om 700, så er det ude af lod med den forventede besparelse på 17 mill. kr. 17 mill. kr. svarer korrekt nok til løsummen for 700 på årsbasis, men da stillingerne bliver ledige i årets løb, så må det forventes, at næste forår har dette ansættelsesstop, hvis det skal hente 17 mill. kr. hjem i årets løb, gjort omkring det dobbelte antal, altså 1.400 stillinger, tomme, og fyringerne skal altså mindskes tilsvarende.

Vi får igen at vide af socialministeren, at konsekvensbesparelsen kan ikke forudses et år frem i tiden. Jeg bliver nødt til igen at stille mit spørgsmål, og som sagt er det ikke kun til regeringen, men også til de øvrige forligspartier: hvis det nu viser sig, at man ikke inden 1. april 1976 indhenter det allerede konstaterede udbygningstab, vil man

[Wilhelm.]

da indregne konsekvensbesparelser af den manglende udbygning på samme måde for finansåret 1976-77, som man har gjort det for indeværende finansår? Hvis ikke vi kan få et svar på det spørgsmål, som simpelt hen drejer sig om, hvorvidt 1.900-2.000 mennesker skal fyres eller ikke skal fyres, så må jeg tage det som udtryk for, at man faktisk lægger op til at gøre besparelserne det andet år værre, end man i virkeligheden er påtvunget af de vedtagelser, der blev gennemført af et andet flertal her i marts. Så laver man en dobbeltbesparelse på de 45 mill. kr. Hvis man ikke er villig til igen at trække den fra det andet år, hvis det viser sig, at de institutioner, som man må forvente, ikke er kommet op at stå lige pludselig den 1. april 1976.

Det var ikke lystelige udsigter for det kuld af børnepædagoger, der bliver uddannet her i år, at de jo stadig væk har mulighed for at søge de stillinger, som er blevet naturligt ledige, og som har bragt institutionen ned under de nye normeringstal, altså de reducerede normeringstal, men det var da i hvert fald et svar.

Finansministeren siger, at der ikke er tale om underdanighed, men alene om udfyldelse af forpligtelser. Ja men finansministeren gav jo hr. Christophersen et udmærket, konstant svar, idet han sagde, at den forpligtelse, den vedtagelse med de 140 mill. kr. på rådighedstimerne, var aftalestridig. Hvad er det så for en forpligtelse, regeringen har til at komme og rage kastanjerne ud af ilden for disse spareriddere, som ikke kunne styre sig selv i marts? Hvad er det for en forpligtelse, regeringen har til at komme med alternative besparelser til et tilsvarende beløb? Vil finansministeren da ikke indrømme, at han havde den mulighed at prøve at effektuere besparelsen og så tage den voldgiftssag og tabe den — på martsflertallets vegne så at sige — tabe den voldgiftssag over for Danmarks Lærerforening i stedet for at komme med alternative besparelser?

Nu får vi at vide, at daginstitutionerne var ikke aftalestof. Jeg må tilstå, at jeg fattede ikke den raffinerede pointe i finansministerens svar. Jeg vil godt have det uddybet lidt, for jeg forstår oprigtig talt ikke rigtig at de ligger uden for overenskomstindgrebsloven, altså lovforslag nr. 122, § 2, 1.

stykke, 3. punktum, for at være helt præcis, når der udtrykkeligt i bemærkningerne til dette punktum står — det er side 7 i forslaget:

„Som eksempel på grupper omfattet af 3. punktum kan nævnes kommunale tjenestemænd og personale i børne- og ungdomsforsorgens daginstitutioner.“

Hvordan kan det så være, at de alligevel ikke er omfattet? Det er i hvert fald mig bekendt ikke en fortolkning af overenskomstindgrebet, som deles af CO II.

Finansministeren talte om, at man kunne jo vaske sine hænder. Jeg nåede det ikke på grund af de meget konkrete ting i første runde, men vil godt erklære mig stort set enig i — og derfor spare tinget for den tid, det ville tage at gentage dem — de vurderinger af den socialdemokratiske regering og hvilken interesse arbejderklassen her i landet kan have af at have den socialdemokratiske regering på taburetterne, som hr. Freddy Madsen anlagde, måske lige med undtagelse af det punkt, at vi havde været for naive i januar og i februar, da vi arbejdede for denne regering. Vi havde ikke de store forventninger; vi sagde dengang, at vi mente, der ikke var stor forskel på socialdemokratiets og den gamle regerings hensigter og helhedsplaner osv.

Men vi var måske nok lidt naive på et andet punkt, og det vil jeg da blankt erkende i dag; vi havde nok stillet lidt for store forventninger om, at presset udefra kunne have tvunget denne regering til at opføre sig anderledes, end den har gjort. Sådan som den har opført sig, må man stille det spørgsmål efterhånden meget klart i den danske arbejderbevægelse: hvilken interesse har man i at have socialdemokratiet til at sidde og administrere de mest reaktionære flertalsbeslutninger? Er det på længere sigt for den politiske bevidsthed, for chancen for at sejle op mod sparehysteriet, er det på længere sigt mere gavnligt eller mere skadeligt for arbejderklassen end at have de borgerlige til selv at administrere deres borgerlighed og deres reaktionære beslutninger? Det skal da ikke være nogen hemmelighed, at VS har draget den lære af disse måneders socialdemokratiske styre eller administration af det borgerlige styre, at hvis socialdemokratiet skulle komme i den situation, at det meget gerne vil have et påskud til at

[Wilhelm.]

forlade taburetterne, så bliver vi nødt til meget alvorligt at overveje at hjælpe socialdemokratiet til at få det påskud.

Til allersidst: det eneste, jeg sådan set var helt enig med finansministeren i — jeg skrev det omhyggeligt ned, og det vil fremgå, når det stenografiske referat foreligger, om det er korrekt — var, da han sagde, at man kunne vaske sine hænder. „Men kendsgerningerne, de skadelige virkninger, var blevet de samme.“ Der er vi enige.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal ikke forlænge debatten med, hvad der i denne sammenhæng må betragtes som en detalje, blot over for fru Tove Nielsen og hr. Svend Andersen (Rosk. a.) fremhæve, at forskellen på en 8 pct.s og en 20 pct.s nedskæring på børnehav- og fritidshjemsområdet er spørgsmålet om nedlæggelse af seminarier, og når der ikke foreligger det nødvendige prognosemateriale og det fornødne grundlæggende materiale, er det meget betænkeligt at drage disse konsekvenser. Derfor nøjedes vi med en nedskæring på de 8 pct., for det betød, at vi kunne nøjes med en begrænsning af antallet af hold og ikke tage de vidtrækkende konsekvenser, det ville have at nedlægge seminarier.

I øvrigt har jeg bl. a. på et spørgsmål fra fru Gerda Møller lovet at vende tilbage til hele denne sag.

Tove Nielsen (V):

Jeg må erklære mig aldeles uenig med undervisningsministeren i, at det drejer sig om en detalje. Det er aldeles ikke en detalje, at vi uddanner folk til arbejdsløshed. Når undervisningsministeren siger, at man fra regeringens side har været betænkelig ved at drage disse konsekvenser, altså dels være nødsaget til at skære hold ned, dels også at nedlægge seminarier, ja, så står vi netop ved det, som er det alvorlige i sagen, at regeringen ikke er indstillet på at drage de nødvendige konsekvenser af det, man selv gør.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil gerne sige til hr. Christophersen, at såvel kommuner som selvejende institutioner og private institutioner får maksimeret administrationsudgifterne til 3 pct., og der

er en del kommuner, som kan administrere billigere end de nuværende administrationsudgifter i visse private og selvejende institutioner, og de er villige til — det har vi drøftet med Kommunernes Landsforening — at stille sig velvilligt over for at overtage den administration, hvis de private ikke kan klare det for de 3 pct.

Finansministeren (Heinesen):

Til hr. Christophersen skal jeg her i formentlig sidste omgang blot sige, at når hr. Christophersen nævner, at han ikke rigtig kan forstå, at der var noget galt i forslagene vedrørende folkeskolen, for de forøger ikke den samlede tjenestetid for lærerne, så må jeg sige, som jeg vist også har sagt flere gange, at hvis der skal fremkomme en besparelse på grundlag af den tekst, som er sat ind på finansloven, så kan det altså kun ske ved, at man forøger antallet af lærernes katedertimer, og antallet af lærernes katedertimer er indeholdt i tjenestetidsaftalen af 21. november 1973, den tjenestetidsaftale, som er forlænget ved overenskomstforlængelsesloven.

Jo, vil jeg sige til hr. Freddy Madsen, jeg hørte meget vel i hr. Freddy Madsens første indlæg, hvad regeringen burde have gjort for at opnå et bedre resultat. Jeg er nu ikke enig, når hr. Freddy Madsen siger, at han gjorde omhyggeligt rede for, hvad regeringen skulle have gjort for at opnå et bedre resultat, men der blev gjort rede for det. Der blev sagt, at regeringen i højere grad skulle bygge på og mobilisere de folkelige kræfter, men de folkelige kræfter, som hr. Freddy Madsen taler om, og som også socialdemokratiet og regeringen føler en nær tilknytning til, de er desværre ikke repræsenteret ved et flertal i denne sal, og det begrænser mulighederne for at gøre tingene anderledes, end regeringen har gjort.

Hr. Poul Dams indlæg indeholdt dog den konsekvens, at det i fuldt mål levede op til hans egen tese om, at ingen er forpligtet over sine evner.

Til hr. Wilhelm skal jeg blot sige, at jeg forstår bedre, at hr. Wilhelm kan komme til den konklusion, at man kunne have gjort noget andet og noget bedre f. eks. på folkeskoleområdet, når hr. Wilhelm så tydeligt demonstrerer, at han ikke kan lektien. Hr. Wilhelm er af den opfattelse, at når man

[Finansministeren.]

satte sig hen og forhandlede med Danmarks Lærerforening om det, der var stemt ind på finansloven, så ville Danmarks Lærerforening forlange, at sagen gik til voldgift, og så var den potte ude. Men der er ingen voldgift. Der er derimod en bestemmelse i tjenstemandsloven om, at hvis en aftale ikke opnås, så skal der fremsættes et lovforslag. Det vil sige, at regeringen ville være forpligtet til at komme her i tinget med et lovforslag, der trykkede ned over lærerne nøjagtig det samme som det, der var stemt ind på budgetreguleringskontoen. Når hr. Wilhjelm ikke er klar over det, så forstår jeg godt, at han må synes, vi havde nogle større operationsmuligheder end dem, vi faktisk har haft.

Om daginstitutionsområdet skal jeg blot sige, hvad jeg allerede har sagt: det er ikke aftalestof.

Til slut skal jeg til hr. Wilhjelm sige: ja, hvis regeringen havde indtaget samme holdning, som venstresocialisterne har gjort i denne sag, så havde de besparelser, der er stemt ind på finanslovsforslaget, været effektueret i dag. Det er det, regeringen har forhindret ved sin indstilling, og det er det, hr. Wilhjelm intet bidrag har ydet til.

(Kort bemærkning).

Wilhjelm (VS):

Jeg vil da gerne give finansministeren den indrømmelse, at jeg forvekslede overenskomstvilkårene med tjenstemandsvilkårene for lærerne; hermed undskyldning for det.

Men jeg vil gerne tilføje, at det har været plat umuligt i denne debat at få regeringen eller noget af de partier, der er med i forliget her, til at sige, at fortsatte besparelser på grund af den manglende udbygning af daginstitutionerne var de indstillet på at fratække nednormeringerne, og derfor må vi konstatere, at der er tale om en studehandel, hvor man lægger op til dobbeltbesparelser næste år. Vores stilling vil selvfølgelig her i dag blive afgjort af, at det, der konkret foreligger, det drejer sig kun om indeværende finansår, men vi må advare forældre, der har børn i institutionerne, om, at det er det, man lægger op til fra næste år.

Jeg vil også godt sige, at man skal ikke holde sig til de 3.600 og sige: det er så meget bedre, for udover de 3.600, som jo skæres fra under alle omstændigheder, men som vi

bare ikke ønsker fordoblet, ligger jo vikarnedgangen svarende til et helårspersonale på i hvert fald ca. 1.500, altså alt i alt 5.100. Fra og med den 1. april næste år, hvor man også har vikarnedskæringerne, kommer der altså en totalnedgang på 5.100, altså alt i alt fra næste år ikke spor bedre end det, som var hensigten med martsbeslutningerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag af Christophersen (se foran) til forslag om motiveret dagsorden af *Lysholt Hansen* (se foran) *forkastedes* med 85 stemmer mod 60; 17 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Forslag om motiveret dagsorden af *Lysholt Hansen* (se foran) *vedtoges* med 83 stemmer mod 20; 60 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Hermed bortfaldt det af *Freddy Madsen* fremsatte forslag om motiveret dagsorden (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages kl. 13, hvor vi fortsætter med dagsordens punkt 2, spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 12.19.

Mødet genoptaget kl. 13.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Albetsen* (S) til finansministeren:

„Hvad agter ministeren at gøre for at sikre danske virksomheder mod at blive tilbidsat til fordel for udenlandske, når statslige, kommunale og koncessionerede selskaber foretager indkøb?“

(Spm. nr. 110).

Skriftlig begrundelse.

Der har i det sidste års tid været adskillige eksempler på, at den offentlige sektor har indhentet tilbud om leverancer hos udenlandske selskaber uden at undersøge, om en tilsvarende leverance til samme pris kan leveres af en dansk virksomhed. Tilsvarende er der adskillige kommuner m. v., der foretager besigtigelsesture i udlandet og placerer ordrer i udenlandske selskaber, på trods af at nøjagtig samme produkt kan besigtiges og indkøbes på danske virksomheder.

Ikke mindst i en situation, hvor arbejdsledigheden er høj, er det vigtigt, at den offentlige sektor ikke stiller vore hjemlige virksomheder ringere end udenlandske, når man skal foretage indkøb, ligesom det er vigtigt, at den offentlige sektor ved vurdering af prisen på et tilbud anlægger en samlet samfundøkonomisk vurdering af fordele og ulemper ved køb af danske produkter.

Albertsen (S):

Da jeg fremsendte mit spørgsmål, var jeg i og for sig lidt i tvivl, om jeg egentlig burde stille det til finansministeren eller eventuelt til statsministeren, for spørgsmålet har for så vidt relation til en række forskellige ministerier. Når det alligevel blev finansministeren, jeg stillede spørgsmålet til, hænger det selvfølgelig sammen med, at finansministeren i sidste instans trods alt har en aldeles afgørende indflydelse på økonomi og på beskæftigelse og på den offentlige samfundstrivsel i det hele taget. Derfor er det altså havnet her.

Baggrunden er den, at der forskellige steder i pressen, fra forskellige organisationer og fra en række erhvervsfolk er fremført en række udtalelser, som på forskellig vis kritiserer en række styrelser, en række offentlige instanser, for at de ikke i tilstrækkeligt omfang tilgodeser danske fabrikater og danske virksomheder, når de foretager indkøb. Jeg har anset det for hensigtsmæssigt og ønskeligt at få prøvet, om disse udtalelser er holdbare, om der iagttages de hensyn, som vi vel alle kunne være enige om burde iagttages, eller er der blot tale om, at enkelte virksomheder måske har følt sig forbigået ved en eller anden licitation eller ved et salg af en eller anden bestemt vare?

Jeg vil derfor værdsætte, om ministeren kunne redegøre for den arbejdsgang, man forfølger, og om den er tilstrækkelig betryggende med henblik på at opnå det, som jeg har nævnt i mit spørgsmål. Jeg imødeser ministerens redegørelse herfor og vil eventuelt vende tilbage, når jeg har hørt ministerens forklaring.

Finansministeren (*Heinesen*):

Jeg er ganske enig med hr. Albertsen i, at den offentlige sektor ikke bør stille vore hjemlige virksomheder ringere end udenlandske, når man skal foretage indkøb. Det offentliges indkøbspolitik bør være at købe dansk, hvor danske varer kan konkurrere.

Efter alt, hvad der foreligger oplyst for mig, kan jeg også sige, at staten ikke giver udenlandske leverandører nogen fortrinsstilling. I de tilfælde, hvor firmaer og brancheforeninger har rejst sådanne spørgsmål over for statens kommitterede i indkøb, har der været en rimelig forklaring på de dispositioner, man har bragt frem.

På den anden side må man også huske, at vi både i forhold til vore tidligere EFTA-partnere og som medlem af EF har visse forpligtelser med hensyn til offentlige indkøb; vi må således ikke diskriminere over for leverandører fra disse lande. Men hvor konkurrenceforholdet står nogenlunde lige, vil statens institutioner købe dansk, bl. a. fordi f. eks. lettere kontaktmulighed til leverandøren og bedre servicemuligheder taler derfor.

Jeg har altså ikke fået forelagt konkrete eksempler på urimelig behandling af sager af denne art, og jeg har derfor ikke noget grundlag for at sende særlige pålæg ud i øjeblikket. Men det er klart, at jeg fortsat vil være opmærksom på problemet i al almindelighed, naturligvis ikke mindst på baggrund af den store arbejdsløshed, som også hr. Albertsen nævner.

Nu drager hr. Albertsen også kommunerne ind i billedet. Kommuner og amtskommuner har jo selvstyre, og det er ikke muligt for staten at give kommunerne et pålæg af denne karakter, som sagen eventuelt kunne kalde på. Men jeg har nævnt spørgsmålet for indenrigsministeren, der imidlertid ikke fandt, at der foreligger et tilstrækkeligt grundlag for et særligt initiativ over for amter og kommuner.

[Finansministeren.]

Til sidst vil jeg kun sige dette, at en egentlig fortrinsstilling for danske varer — jeg føler ikke, at det er det, hr. Albertsen har efterlyst — en egentlig fortrinsstilling for danske varer vil kunne medføre vanskeligheder for danske firmaers eksport. Lande, som importerer fra Danmark, vil hurtigt kunne ændre deres egne indkøbsprocedurer, hvis de bliver mødt med diskrimination fra dansk side. Det hører også med i den samlede samfundsøkonomiske afvejning.

Albertsen (S):

Jeg takker ministeren for svaret. Jeg deler ganske hans opfattelse af, at der ikke skal være tale om nogen standsning af den åbne konkurrence eller nogen standsning af den frie handel. Jeg mener heller ikke, at der skal være tale om, at vi skal privilegere dansk produktion. Jeg mener, det må kunne klares af en åben konkurrence.

Men jeg står med en lang række eksempler fra statslige og kommunale instanser, hvor danske firmaer mener sig dårligt behandlet, ikke tilgodeset, ikke forespurgt, hvor det drejer sig om produktion af varer, som man udmærket kan konkurrere med. Det er indkøb fra statsbanernes side, det er indkøb fra mødrehjælpens side, det kan være barnevogne eller relæanlæg og andre ting. Det drejer sig endvidere om adskillige kommuners investeringer. Der er altså tale om, at en lang række instanser, dels inden for den statslige regie, dels inden for kommunernes regie, efter virksomhedernes opfattelse ikke har behandlet de danske virksomheder på en fair og ret og rimelig måde.

Jeg opfatter ministerens svar til mig på en sådan måde, at han er åben over for en analyse af dette problem. Hvorvidt sagen så nødvendiggør et særligt initiativ med henblik på et pålæg over for dem, der foretager disse indkøb og står for disse investeringer, det må selvfølgelig afhænge af det skøn, ministeren måtte komme til, når han har gennemlæst det materiale, som jeg her skal aflevere til ham, og som forhåbentlig vil give ham anledning til at studere det og eventuelt derefter fremkomme med et initiativ. Jeg imødeser en sådan holdning fra ministerens side.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg takker hr. Albertsen for det materiale, som jeg nu modtager, forstår jeg. Det er ganske klart, at det vil blive gennemanalyseret i finansministeriet, for så vidt angår de sager, staten er involveret i; og med hensyn til de områder, som dækkes af kommunerne, er det klart, at jeg vil drøfte materialet med indenrigsministeren.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ninn-Hansen* (KF) til kirkeministeren:

„Vil ministeren bekræfte, at ministeriet opretholder sin modstand imod, at der kræves medlemskab af en bestemt organisation for at være beskæftiget i en stilling under menighedsrådet i Varde?“

(Sp. nr. 105).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge dagspressen blev kirkegårdsarbejder Tage Sørensen, Varde, afskediget fra sin stilling, da specialarbejderforbundet ønskede ham afsat, fordi han ikke var medlem af forbundet. Han blev genantaget, da ministeriet havde udtalt sig i sagen, men specialarbejderforbundet vil øjensynlig stadig prøve at få ham afskediget.

Det har hidtil været en almindelig anerkendt regel i Danmark, at det offentlige ikke må kræve medlemskab af en bestemt organisation som betingelse for beskæftigelse. Spørgsmålets formål er bl. a. at give ministeren lejlighed til på regeringens vegne at bekræfte, at der stadig skal administreres efter denne regel.

Kirkeministeren (Jørgen Peder Hansen):

Til det af hr. Ninn-Hansen stillede spørgsmål har jeg følgende bemærkninger:

I 1973 blev der mellem Varde menighedsråd og specialarbejderforbundets afdeling i Varde indgået en overenskomst for gartnere og arbejdere på Varde kirkegård. Denne overenskomst indeholder en såkaldt eksklusivklausul, idet det er bestemt, at menighedsrådet forpligter sig til kun at beskæftige medlemmer af specialarbejderforbundet ved arbejder, som henhører under overenskomsten.

Gyldigheden af eksklusivaftaler er aner-

[Kirkeministeren.]

kendt i domme, der tidligere er afsagt af arbejdsretten, men arbejdsretten har efter det oplyste ikke haft sager af denne karakter til behandling, siden højesteret i 1966 dømte ministeriet for offentlige arbejder til at anerkende, at der ikke ved beskæftigelse i vandbygningsvæsenet kunne stilles krav om medlemskab af en bestemt arbejdsløsheds-kasse.

Ifølge en artikel i Fagbladet for april måned 1975, nr. 8, vil specialarbejderforbundet behandle sagen som andre tvister om en overenskomsts indhold. Kan der ikke opnås enighed ved mægling, må sagen afgøres ved arbejdsretten.

Efter arbejdsretslovens § 9 indbringes sager om overtrædelse af kollektive overenskomster om løn- og arbejdsforhold for arbejdsretten. Nedlægges der i den foreliggende sag påstand om brud på overenskomsten med henvisning til, at Varde menighedsråd uberettiget beskæftiger en arbejder, der ikke er medlem af specialarbejderforbundet, påhviler det arbejdsretten at behandle sagen, og det bliver da arbejdsretten, der må tage stilling til virkningen af højesteretsdommen fra 1966 på dette område.

For så vidt hr. Ninn-Hansen er inde på, om ministeriet, jeg citerer: „opretholder sin modstand“ imod eksklusivaftaler, skal jeg blot bemærke, at kirkeministeriets afgørelse i sagen ikke hviler på en vurdering af ønskeligheden af sådanne klausuler. Afgørelsen er alene en konstatering af, hvad der efter ministeriets opfattelse i øjeblikket er den gældende retstilstand.

Ninn-Hansen (KF):

Ja, kirkeministeriet er jo et fornuftigt ministerium, og jeg synes næsten, at kirkeministeren var lidt for beskeden, da han skulle udtale sig om kirkeministeriets rolle i denne sag. For kirkeministeriet har jo handlet helt igennem fornuftigt, sagt, at man kunne ikke udøve organisationstvang, som det skete, og at en aftale af den karakter ikke er i overensstemmelse med retstilstandene og heller ikke i overensstemmelse med beslutninger, der er truffet her i folketinget. Nogle husker, at der for en hel del år siden var tale om en HK-overenskomst, som daværende finansminister Kampmann måtte opgive.

Kirkeministeriet har altså på en fortrinlig måde foretaget det, man skulle, for at beskytte én, der er ansat under kirkeministeriets område. Mere er der vel ikke at sige om den sag, idet jeg forstår, at kirkeministeren selvfølgelig fastholder den beslutning, man har truffet i kirkeministeriet. Det betyder, at den ansatte i Varde roligt kan forblive som medlem af det kristelige fagforbund. Han bliver i sin stilling, og han ved nu efter kirkeministerens udtalelser her, at han er beskyttet af, om ikke højere magter, så i hvert fald høje magter, og det tror jeg er tilfredsstillende for ham.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Lars Emil Johansen* (SF) til ministeren for offentlige arbejder:

„Vil ministeren foranledige, at en forlængelse af SAS-koncessionen sker med et sådant forbehold vedrørende belyvningen af Grønland efter 1985, at der åbnes mulighed for en grønlandsk deltagelse i eller eventuel overtagelse af flytrafikken til og fra Grønland?“

(Spm. nr. 112).

Lars Emil Johansen (SF):

SAS-koncessionen løber som bekendt til 1985, og ifølge den koncession har SAS fortrinsret til ruteflyvning i Skandinavien og eneret til ruteflyvning mellem Skandinavien og udlandet. I den forbindelse betragtes Grønland som en del af Skandinavien. Det er også mere end almindeligt bekendt, at SAS har ansøgt om en forlængelse af denne koncession til 1995, idet selskabet henviser til, at behovet for planlægning af trafik og dertil nødvendige materielanskaffelser gør det nødvendigt allerede nu at forlænge koncessionsperioden fra 1985 frem til 1995.

I forbindelse med de igangværende bestræbelser eller måske rettere forhandlinger om en eventuel forlængelse af SAS-koncessionen har jeg fundet det vigtigt at få det klarlagt, hvorvidt det er muligt at få indføjet et forbehold med hensyn til belyvningen af Grønland. Et sådant forbehold for Grønland vedrørende tiden efter 1985 vil kunne åbne mulighed for grønlandsk deltagelse i eller måske overtagelse af — hel eller delvis overtagelse af — flytrafikken til og fra Grøn-

[Lars Emil Johansen.]

land, såfremt det efter 1985 skulle vise sig økonomisk og teknisk gennemførligt.

Det er klart — og det vil jeg gerne have lov til at understrege — at SAS formentlig i mange, mange år vil være den rette til på kompetent og forsvarlig måde at dække langt den overvejende del af flytrafikken mellem Danmark og Grønland. Men på et enkelt punkt synes en vis grønlandsk deltagelse allerede i den nærmeste fremtid at være rimelig og fornuftig, nemlig for så vidt angår flyvningen mellem København og Narssarssuaq, der i dag ejendommeligt nok udføres af et udenlandsk selskab, nemlig Iceland Air. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige et par ting om dette.

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):

Taletiden er ved at være opbrugt.

Lars Emil Johansen (SF):

Så gemmer jeg det til senere hen.

På baggrund af et sådant ønske om at tage disse hensyn med i de nuværende forhandlinger vil jeg derfor gerne spørge ministeren for offentlige arbejder, om ministeren vil foranledige, at en forlængelse af SAS-koncessionen gives med et sådant forbehold vedrørende beflyvning af Grønland efter 1985, at der åbnes mulighed for en grønlandsk deltagelse i eller eventuel hel eller delvis overtagelse af flytrafikken til og fra Grønland.

Ministeren for offentlige arbejder (*Niels Matthiasen*):

Når hr. Lars Emil Johansen spørger, om jeg vil foranledige, at der fra 1985 åbnes mulighed for grønlandsk deltagelse i flyvetrafikken til og fra Grønland, kan jeg, efter at jeg har drøftet spørgsmålet med min kollega ministeren for Grønland, oplyse, at jeg finder det helt rimeligt, at denne mulighed sikres. Jeg vil sørge herfor, ligesom det vil blive tilfældet med Færøerne, når jeg forhåbentlig om ikke så længe kan forlænge DDLs koncession for tidsrummet 1985-1995.

Mens jeg således kan være enig med hr. Lars Emil Johansen i, at man ikke ved en uændret forlængelse nu af DDLs koncession for tiden efter 1985 bør udelukke grønlandsk deltagelse i beflyvningen af Grønland, håber jeg, han vil være enig med mig i,

at det til gengæld er at gå for langt på nuværende tidspunkt, når han i slutningen af sit spørgsmål taler om en eventuel grønlandsk overtagelse af flyvningen. Når og hvis grønlandsk ruteflyvningsevne bliver aktuel, må det være rimeligt, som tilfældet er andre steder, at trafikken mellem København og Grønland deles mellem DDL og grønlandske interesser.

Lars Emil Johansen (SF):

Jeg vil takke ministeren for den imødekommende besvarelse af mit spørgsmål.

Jeg vil gerne have lov til at stille et tilfølgsspørgsmål vedrørende det problem, som jeg var lidt inde på i begrundelsen af mit spørgsmål, nemlig for så vidt angår ruten København-Narssarssuaq.

Det har som bekendt fra opponenter mod den ønskede forlængelse af SAS-koncessionen været fremhævet, at beflyvningen København-Narssarssuaq bør udføres af et dansk selskab, hvis SAS ikke selv finder at kunne beflyve ruten. Umiddelbart finder jeg det rimeligt eller mest naturligt, at opgaven bliver overdraget til Grønlands eget luftfartselskab, nemlig Grønlandsfly. Man kan forestille sig det arrangeret som en langtidsaftale mellem SAS og Grønlandsfly på charterbasis, således at beflyvningen kan udføres på SAS-koncessionen, som jeg ikke finder bør anfægtes.

Jeg vil gerne spørge, hvilken holdning ministeren for offentlige arbejder har over for dette spørgsmål på nuværende tidspunkt.

Ministeren for offentlige arbejder (*Niels Matthiasen*):

Jeg må nærmest sige, jeg har en afventende holdning. Jeg er ikke direkte inde i selve den sag, men jeg vil undersøge den og se, hvordan det ligger, hvor langt koncessionen er givet, hvilke muligheder der er, og så komme tilbage til sagen.

Dohrmann (FP):

Jeg vil gerne stille det tillægsspørgsmål, om ministeren også vil overveje at lade et privat selskab beflyve ruten København-Sdr. Strømfjord, idet det er mit indtryk, at billetpriserne kunne nedsættes til det halve.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Matthiasen):

Det indgår ikke i mine overvejelser i øjeblikket.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Wamberg (FP) til økonomiministeren:

„Vil ministeren foranledige, at Danmarks Statistik ikke under strafansvar kræver svar på de udsendte skemaer „Lønstruktur Handels- og Servicefag“ og „Årsopgørelse Engroshandel Blanket E 14“?

(Spm. nr. 107).

Skriftlig begrundelse.

Et mindre firma med ca. 30 ansatte, deraf 3 kontordamer, har modtaget de nævnte skemaer med krav om under strafansvar at returnere dem til Danmarks Statistik i udfyldt stand. Hverken firmaets indehaver eller hans kontordamer har en uddannelse, så de — under strafansvar — tør påtage sig at udfylde skemaerne korrekt. Indehaveren har derfor henvendt sig til det særdeles velrenommerede statsautoriserede revisionsfirma, han gennem ca. 30 år har benyttet, og bedt dette firma påtage sig opgaven.

Revisionsfirmaet har svaret, at det på grund af overvældende arbejde kun meget nødig påtager sig opgaven, men på konto den mangeårige forbindelse med firmaet vil gøre det. Dog har revisionsfirmaet oplyst, at det skønsmæssigt vil tage ca. 40 timer at udfylde skemaerne korrekt, og at arbejdet minimum vil koste 200 kr. i timen.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Til hr. Wambergs spørgsmål skal jeg svare, at den bestemmelse, hr. Wamberg henviser til i begrundelsen for sit spørgsmål, kun anvendes, hvis der udvises forsætlighed eller grov uagtsomhed ved afgivelse af urigtige oplysninger. Derfor har bestemmelsen aldrig nogen sinde været anvendt. Men det kan jo alligevel være meget godt, at den står der, hvis der skulle komme til at foreligge sådanne tilfælde.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at jeg synes, hr. Wamberg i sin motivering stærkt dramatiserer tingene. Jeg vil sige til hr. Wamberg, at det klogeste er sikkert, at han henstiller til det pågældende firma at prøve at tale med

Danmarks Statistik om udfyldning af skemaerne. Det er flinke mennesker, der findes i Danmarks Statistik, og de vil utvivlsomt i dette som i andre tilfælde være selskabet behjælpeligt.

Wamberg (FP):

Jeg vil gerne takke økonomiministeren for det relativt imødekommende svar. Det må være betryggende for de firmaer, der får de pågældende skemaer, at de — hvis jeg må tage økonomiministerens besvarelse efter pålydende — kan få lov fortsat at udfylde disse skemaer på lykke og fromme eller måske snarere efter det forhåndenværende søms princip, som vel er det eneste, man kan forlange, så udførlige som disse skemaer er, og så detaljeret man afkræver disse oplysninger.

Men dertil må jeg måske have lov at føje spørgsmålet, da ministeren altså har den meget store tiltro til Danmarks Statistiks velvilje, hvor langt velviljen strækker sig. Det pågældende firma har netop meddelt Danmarks Statistik, at firmaet er villig til at stille alle oplysninger til fri rådighed for Danmarks Statistik, og Danmarks Statistik er velkommen til at benytte firmaets revisionsfirma til at udfylde skemaerne. På denne baggrund vil jeg spørge: er Danmarks Statistik også villig til at betale det dermed forbundne beløb? Det ville sikkert hjælpe mange andre firmaer, der er i nøjagtig samme situation.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Til hr. Wambergs anden del af spørgsmålet vil jeg sige, at jeg har hidtil forstået, at fremskridtspartiet var tilhænger af, at man holdt de offentlige udgifter så lavt som muligt, men nu forstår jeg altså, at hr. Wamberg er tilhænger af, at Danmarks Statistik skal sørge for at betale for de oplysninger, som man meget enkelt og simpelt i langt de fleste tilfælde kan lade en kontordame klare. Det er oplysninger, som firmaerne i forvejen ligger inde med, de skal blot sættes på et skema. Det tror jeg — også med de erfaringer, jeg selv har haft tidligere — er en meget overkommelig opgave.

Til det første spørgsmål vil jeg sige, at selvfølgelig kan hr. Wamberg regne med, at det, jeg siger, står til troende, det er da klart. Men fra grov uagtsomhed eller forsæt-

[Økonomiministeren.]

lighed med hensyn til afgivelse af urigtige oplysninger og så til at besvare et skema, som hr. Wamberg siger, på lykke fromme, er der så stor en afstand, at jeg ikke tror, den udlægning hr. Wamberg gav af min bemærkning, kan holde stik. Min formulering kan i hvert fald ikke oversættes med ordene: på lykke og fromme.

Wamberg (FP):

Jeg er naturligvis ikke interesseret i forøgede udgifter, men jeg er interesseret i, at man tog meget lemfældigt på at benytte straf i tilfælde, hvor skemaerne ikke er udfyldt på en efter Danmarks Statistiks opfattelse tilfredsstillende måde, og jeg føler mig ikke helt tryk ved, at det efter økonomiministerens udtalelser ikke hidtil er blevet benyttet af straffe firmaer for oplysninger, som er afgivet efter bedste overbevisning. Det er jo ikke altid, at den bedste overbevisning er tilstrækkelig til at opfylde Danmarks Statistiks krav. Det er helt givet en betydelig omkostningsforøgelse for et meget stort antal mindre virksomheder, der pålægges dem derved, at de skal bruge fremmed hjælp til udfyldelsen, fordi de ikke selv har forudsætningerne. Så ville det have været bedre, om økonomiministeren ville give det ubetingede tilslag, at man ikke ville benytte straffereglen, når udfyldelsen ikke var tilfredsstillende for Danmarks Statistik.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Jeg er ikke sikker på, at hr. Wamberg virkelig mener, hvad han siger. Det, jeg gav udtryk for, var, at straffebestemmelsen aldrig har været anvendt, og at den kun kan bringes i anvendelse, hvis et firma bevidst, forsætligt eller ved grov uagtsomhed giver urigtige oplysninger. Jeg vil tro, at hr. Wamberg vil være enig med mig i, at hvis et firma forsætligt eller ved grov uagtsomhed giver urigtige oplysninger, så må der være en adgang til at anvende straffebestemmelsen. Men heldigvis er dansk erhvervsliv da ikke sådan, og derfor har bestemmelsen aldrig været anvendt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Jørgen Jensen (DKP) til arbejdsministeren:

„Kan ministeren godkende, at forsvaret gennem favorable tilbud om udstationering af konstabler til civilarbejde på autoværkstederne forøger beskæftigelsesproblemerne og beslæglægger det i forvejen begrænsede antal praktikpladser?“

(Spm. nr. 109).

Skriftlig begrundelse.

Forsvaret har med henvisning til en aftale med Motorbranchens Arbejdsgiverforening tilbudt udstationering af konstabler på civile værksteder. Forsvaret tilbyder bl. a. konstabler med en 6-årig uddannelse og fremhæver både de pågældendes faglige kvalifikationer og den veldisciplinerede arbejdskraft. I 12 punkter fremhæves bl. a.: konstablerne beskæftiges ved forekommende autoreparationsarbejde på linje med de i virksomheden ansatte mekanikere. Konstablerne er i praktikperioden fortsat tilknyttet forsvaret og betragtes som udstationeret på det civile værksted. Konstablerne har afsluttet undervisningen på teknisk skole med undtagelse af repetitionskursus. De har kørekort til lille og stor vogn. Konstablerne aflønnes af forsvaret. Praktikstedet refunderer til forsvaret et beløb svarende til den i overenskomsten fastsatte mindstebetaling for voksne arbejdere inklusive dyrtidstillæg, dog kun for de timer, konstablen er beskæftiget på virksomheden. Eventuelle udgifter til forsikring fratrækkes refusionsbeløbet. Udgifter til feriegodtgørelse og ATP udredes af staten. Under sygeperioder, skoleophold og andre fraværsperioder afholdes den fulde lønudgift af forsvaret.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Må jeg først sige, at det stillede spørgsmål jo i højere grad vedrører forsvarsministerens eller undervisningsministerens område. Efter de oplysninger, der foreligger for mig, drejer det sig nemlig ikke, som man kunne tro efter spørgsmålets ordlyd, om, at forsvaret udstationerer konstabler til civilt arbejde og derved i den nuværende beskæftigelsessituation forøger beskæftigelsesproblemerne for andre lønmodtagere. Det drejer sig, ifølge oplysninger fra forsvarsministeriet, om kontraktansatte konstabler og overkonstabler, der inden for kontraktperioden

[Arbejdsministeren.]

på 7 år i forsvarrets stampersonelgruppe har adgang til at bruge en del af kontraktperioden til gennemførelsen af en autolæringsuddannelse. Denne uddannelse foregår på grundlag af uddannelsesplaner, som er godkendt af metalindustriens lærlingeudvalg, og sidste led i denne lærlingeuddannelse omfatter 43 ugers autoværkstedspraktik forud for aflæggelse af svendep prøve. Der er således tale om en lærlingepraktik i overensstemmelse med andre lærlingeuddannelsesplaner.

Undervisningsministeriet har oplyst, at man ikke har erfaringer for, at udstationeringsordningen for konstabler på autoværksteder skulle have vanskeliggjort mulighederne for, at lærlinge og elever i de erhvervsfaglige grunduddannelser kan skaffe sig læresteder eller praktikpladser inden for automekanikerfaget. På baggrund af de oplysninger, jeg her har fået, kan jeg altså ikke se, at jeg kan indvende noget imod ordningen.

Jørgen Jensen (DKP):

Nu er det kendt af alle os her i folketinget, for vi har jo diskuteret det i anden anledning, at en af vanskelighederne med den nye EFG-uddannelse er at sikre praktikpladser til de unge, der har påbegyndt en uddannelse på fagskolerne. Vi har kunnet notere, at arbejdsgiverne har været uvillige til at tage de unge, dels med henvisning til økonomiske problemer, manglende tid, dels fordi man ikke ønskede for en så kort periode at tage ansvar for den uddannelse, de unge skulle have. Der er derfor også rejst krav både fra de unges side og fra organisationernes side om, at man skulle oprette værkstedsskoler. Værkstedsskoler er vel ikke det ideelle, men situationen i samfundet i dag er den, at det økonomiske system, vi har, og den politik, der har været ført, som bl. a. skulle sikre fastholdelse af de forhold, vi har herhjemme, har resulteret i, at der er 150.000 arbejdsløse. Alle erkender, at de unge grundet disse forhold forhindres i at få en meningsfyldt uddannelse. I denne situation må man efter min opfattelse vælge værkstedsskolerne for at sikre, at de unge kan gennemføre den uddannelse, de begynder på. Derfor spørgsmålet.

I en sådan situation burde man fra for-

svarets side for at opfylde sine forpligtelser over for de unge, der har søgt uddannelse ved forsvaret, sikre, at disse unge på forsvarrets værksteder eller på statsværksteder kunne få den praktik, som de altså nu søger at få på civile værksteder.

Vi må notere, at netop på dette område — autoområdet — har der på grund af situationen, dels oliekrisen, dels politiske beslutninger her i folketinget, dels den almindelige debat om forurening, været en kraftig nedgang i beskæftigelsen. Der er tale om en 30 pct.s nedgang inden for området. I forvejen vidste man, at inden for dette område var det en kendsgerning, at ca. halvdelen af dem, der blev udlært, forlod faget inden for de første 4 år. Alt dette er med til at skabe store problemer inden for dette område.

Når jeg har rejst spørgsmålet, er det, fordi jeg har fået henvendelser om, at det har skabt problemer på værkstederne. I den forespørgsel, man har sendt ud fra forsvarrets side, peger man på, at man får . . . Taletiden er desværre udløbet, men arbejdsministeren kender også cirkulæret, hvor man har peget på de fordele, der er ved at tage dem fra forsvaret i stedet for blandt dem, der søger civil uddannelse.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg må lige gøre opmærksom på, at taletiden for spørgere er 2 minutter.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Må jeg ikke først lige sige til hr. Jørgen Jensen, at jeg er da helt klar over, at det er vanskeligt at sikre EFG-praktikpladser, og det er klart, det hænger sammen med den situation, vi har i erhvervslivet, og som regeringen jo gør særdeles meget for at rette op på. Men jeg kan ikke se — selv om det stadig væk ikke er mit område, det drejer sig om, og spørgsmålet jo egentlig burde være stillet til forsvarsministeren eller undervisningsministeren — at det, der er sket her vedrørende forsvarrets civiluddannelse, som er i overensstemmelse med de regler, der gælder, som metalindustriens lærlingeudvalg har godkendt, skulle spille nogen afgørende rolle i sammenhængen. Må jeg ikke gøre opmærksom på, at det er oplyst over for mig, at der for tiden er 12 konstabler i hele landet anbragt i praktik på autoværksteder, og 18 skulle være på vej til at blive

[Arbejdsministeren.]

det. Det er problemets omfang, og det har jo ikke megen relevans set i forhold til den situation, vi står i.

At værkstedsskoler bør oprettes, er også noget, som jeg ikke har noget imod at tale med undervisningsministeren om — det er som sagt heller ikke mig, det er min kollega. I øvrigt, når det drejer sig om ungdomsarbejdsløshed, vil jeg gøre opmærksom på, at regeringen har en ansøgning liggende i finansudvalget, hvor vi anmoder om at få bevilget 50 mill. kr. til ekstra uddannelsesforanstaltninger og beskæftigelsesforanstaltninger for de unge. Det løser ikke alle de problemer, der ligger, det skal jeg være den første til at erkende, men det vil i alle tilfælde bidrage til at sikre en fornuftig anvendelse af den tid, der ellers måske skulle tilbringes som arbejdsløs. Men som sagt, jeg kan ikke se, det er det store problem, der ligger her.

Jørgen Jensen (DKP):

Ja, først skal jeg da beklage, hvis det var en anden minister, jeg skulle have spurgt om det. Men lad det ligge.

Med hensyn til de 12 vil jeg sige, at i det cirkulære, jeg har fået, er der tale om udstationering i slutningen af maj måned i dette år; derfor er jeg ikke klar over, i hvor stort omfang det vil slå igennem, og det kan man vel heller ikke sige noget endeligt om endnu, men det var netop hensigten at bremse for en uheldig udvikling. Det afgørende er, at man her på favorable vilkår tilbyder civile værksteder konstabler, som altså har en lang uddannelse, er fagligt kvalificerede, som man siger, og en veldisciplineret arbejdskraft, konstabler, som fortsat er under forsvaret og betragtes som udstationeret til civilt arbejde.

Endvidere påpeger man, at en række af de udgifter, som man vil få ved at tage dem fra EFG-uddannelsen, dækkes af forsvaret, når de aflønnes af forsvaret; ganske vist skal værkstederne betale mindstelønnen tilbage til forsvaret, men der skal ikke betales løn i den tomgangstid, der er på værkstederne.

Der er altså en lang række forhold, som gør, at det ville være rimeligt, at forsvaret netop i denne situation, hvor de unge er glemte, sagde: vi kan løse den praktikperiode

sely; man har værksteder inden for forsvaret, hvor det kunne gøres. Dernæst er der en række andre statsværksteder, hvor man kunne placere dem fra forsvaret, som var under uddannelse og dermed ikke beslaglagde pladserne.

Det er da godt, hvis der kun er tale om 12, men efter de informationer, jeg har fået, er det jo sendt til en lang række værksteder, så der kunne altså godt blive flere.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Bare to bemærkninger: for det første er det en ordning i overensstemmelse med de regler, som gælder inden for det pågældende område, altså de lærlingeregler, der gælder. For det andet kan jeg ikke se, der er nogen rimelighed i, at man skal stille de indkaldte eller konstablerne, dem, der er inden for forsvarets område, ringere end andre, hvad angår mulighederne for at få en uddannelse.

Ninn-Hansen (KF):

Dette spørgsmål vedrører udstationeringen inden for forsvaret, og det fremgik jo helt rigtigt af ministerens bemærkninger, at det er i særdeles begrænset omfang, det sker, i meget få tilfælde. Derimod ved vi jo alle, at der sker en meget stor udstationering, når det drejer sig om militærnægterne. Det drejer sig jo ikke kun om 12, men om hundredvis, måske tusindvis. Derfor vil jeg gerne spørge, om ministeren mener, at det i en arbejdsløshedssituation kan volde problemer, sådan at der er grund til at gribe ind over for dette store område, i forhold til hvilket det, der er spurgt om, er ganske ligegyldigt.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Så vidt jeg ved, sorterer militærnægtere under indenrigsministeriet. Foreløbig har jeg skullet svare på spørgsmål, som retteligt burde være stillet til undervisningsministeren og forsvarsministeren.

Om spørgsmålet vedrørende militærnægterne vil jeg bare sige, at jeg skal tage det op med indenrigsministeren. Jeg er godt klar over, der foreligger et problem, men jeg føler mig bestemt ikke kompetent til at svare på det her.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kirsten Jacobsen* (FP) til statsministeren:

„Hvad agter statsministeren at foretage i anledning af, at boligministeren under folketingets forhandlinger den 15. april 1975 har meddelt folketinget urigtige oplysninger, jfr. lov om ministres ansvarlighed § 5, stk. 2, jfr. stk. 1?“

(Spm. nr. 111).

Skriftlig begrundelse.

Under folketingets forhandlinger den 15. april 1975 udtalte boligministeren under behandlingen af lovforslag nr. 144 om statstilskud til forbedring m. v. af beboelsesejendomme: „Kun den korte bemærkning til fru *Kirsten Jacobsen*, at jeg understregede, der står i lovforslaget, at boligministeren kan, ikke at han skal, bruge den ene million kroner, og jeg herfra udtrykkelig har sagt — og det er naturligvis noget, der gælder og holder — at jeg ikke bruger 1 krone til denne oplysningskampagne, medmindre det bliver nødvendigt.“

Allerede 3 dage efter, at ministeren havde udtalt sig således, var der i dagspressen indrykket annoncer vedrørende lovens regler, se således *Aktuelt* den 19. april 1975. Disse annoncer må have været planlagt inden den 15. april, og ministeren har således talt direkte usandt i folketinget.

Kirsten Jacobsen (FP):

Da vi her i folketinget den 15. april behandlede lovforslag nr. 144 vedrørende statstilskud til forbedring m. v. af beboelsesejendomme, havde jeg på fremskridtspartiets vegne udarbejdet et ændringsforslag, som gik ud på, at lovforslagets § 8 om, at boligministeren kunne anvende 1 mill. kr. til oplysningskampagne vedrørende denne lov, skulle udgå. Ministeren svarede mig:

„Kun den korte bemærkning til fru *Kirsten Jacobsen*, at jeg understregede, der står i lovforslaget, at boligministeren kan, ikke at han skal, bruge den ene million kroner, og at jeg herfra udtrykkelig har sagt — og det er naturligvis noget, der gælder og holder — at jeg ikke bruger 1 krone til denne oplysningskampagne, medmindre det bliver nødvendigt.“

Allerede 3 dage efter kunne man i dagspressen læse annoncer, som ministeren eller boligministeriet havde udarbejdet, som gik ud på, hvordan loven skulle anvendes.

Hvis boligministeren ikke her fra talerstolen havde udtalt sig så klart og så kategorisk, som han gjorde, så havde andre medlemmer af dette folketing måske stemt for det ændringsforslag, jeg havde stillet, og jeg mener, det helt klart hermed ligger fast, at boligministeren har afgivet urigtige oplysninger til folketinget. Derfor har jeg stillet mit spørgsmål til statsministeren om, hvad han agter at gøre i den anledning, når man ser på, hvad der står i ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2, som går ud på, at en minister kan straffes, hvis han giver urigtige eller vildledende oplysninger til folketinget.

Statsministeren (*Anker Jørgensen*):

Jeg kan svare fru *Kirsten Jacobsen*, at det er rigtigt, at boligministeren ved anden behandling af forslaget om statstilskud til forbedring af beboelsesejendomme sagde, at han ikke ville bruge én krone af det beløb på indtil 1 mill. kr., der var afsat i lovforslaget, og som i givet fald skulle anvendes til oplysningsvirksomhed, medmindre det var nødvendigt. Det er også korrekt, at boligministeren og boligministeriet i dagspressen har indrykket en annonce, der vejleder befolkningen om lovens regler.

Jeg kan sige til fru *Kirsten Jacobsen*, at boligministeren over for mig har oplyst, at denne annonce ikke var udarbejdet, da anden behandling i folketinget fandt sted. Lovforslaget undergik som bekendt en række ændringer under folketingsbehandlingen. Samtlige kommuner og boligministeriet blev udsat for telefonstorm fra folk, der ønskede vejledning om loven. Det blev endvidere klart, at kommunerne ikke kunne udlevere ansøgningsskemaer før 10 dage efter lovens vedtagelse.

Det er på denne baggrund, man har anset det for nødvendigt omgående at indrykke en annonce i dagspressen, og selv om denne annonce, der har kostet 120.000 kr., var indrykket i samtlige landets dagblade og i virkeligheden har sparet stat og kommune for en lang række henvendelser, så har f. eks. Københavns kommune fundet det rigtigt yderligere at foretage vejledning til offentligheden igennem en speciel kommunal annoncering.

Jeg må derfor meddele fru *Kirsten Jacobsen*, at jeg er enig med boligministeren i, at annonceringen var nødvendig og i virkelig-

[Statsministeren.]
heden affødt af borgernes behov for information.

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg vil gerne henlede statsministerens opmærksomhed på, at i boligministerens svar til mig blev der ikke sagt „var nødvendig“, der blev sagt „bliver nødvendig“. Vil statsministeren påstå, at det behov — det må jo være noget fremtidigt, når det hedder bliver — opstod sådan i løbet af et kvarter efter, at boligministeren havde forladt salen her, for ellers kan man med kendskab til dagbladenes annonceringsform være helt sikker på, at det ikke kunne være nået inden for den frist.

Når statsministeren er enig med boligministeren i, at der virkelig opstod et behov, så vil jeg gerne gøre opmærksom på, at dagen efter eller i hvert fald to dage efter, at man havde indrykket den slags annoncer i dagspressen, anvendte tv 15 minutter af sin bedste sendetid på at informere den danske befolkning, og jeg er overbevist om, at de 15 minutters sendetid i dansk tv, som ikke kostede den danske stat og de danske skatteydere én krone, var væsentligt bedre givet ud.

Selv om det kun er 120.000 kr., der er brugt, er det ikke deri, det ligger. Det ligger i — og det er det, jeg hænger mig i — at ministeren herfra helt klart og kategorisk har givet udtryk for, at medmindre der opstod et behov — det ligger der i det, når der står „bliver“ — så ville han ikke anvende én krone. Det behov kan ikke efter min mening være opstået så hurtigt, og jeg vil gerne igen henlede statsministerens opmærksomhed på, at der står „bliver“ og ikke „var“.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg må gøre opmærksom på, at vi i dagspressen har set, at et meget betydeligt antal af de skemaer, som er udfyldt af folk, der ansøger, ikke er udfyldt på en tilfredsstillende måde. Det vil sige, at til trods for en information igennem tv på en udmærket måde, som nok også har kostet nogle penge, og til trods for den meget begrænsede annoncering, som boligministeren altså har iværksat, er det alligevel sådan, at der vitterlig og uomtvistelig har været behov for en vejledning, for en instruktion.

Det, der står i loven, er, at der kan bruges indtil 1 mill. kr., og jeg har altså forstået det sådan, at der indtil dette øjeblik — og jeg ved ikke, om der skulle vise sig et behov for mere — kun er anvendt de 120.000 kr.

Jeg mener i øvrigt også, at information til offentligheden om de goder, om de varer, man, om jeg så må sige, sælger til offentligheden, er rimelig, og den skal man også i et rimeligt omfang finansiere, således som tilfældet har været her. Jeg tror også, at man derved mindsker papirusseriet.

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg må til statsministeren sige, at jeg er bestemt ikke tilfreds med det svar, jeg har fået. Det, jeg lægger vægt på, er den relation, dette har til ministeransvarlighedsloven, og ikke om man har brugt 120.000 kr. eller 300.000 kr. Boligministeren må, på det tidspunkt da han her i folketinget afgav de oplysninger, som han gjorde, ikke have følt, at der var et behov for oplysning, for så havde han ikke anvendt ordet „bliver“, så havde han anvendt et andet ord. Han mente et fremtidigt behov, og der gik kun 3 dage, fra han her fra talerstolen stod og afgav de oplysninger, til annoncerne stod at læse i dagspressen, og det kræver tid både at bestille dem, udarbejde tekster og meget andet; det er det, jeg hænger mig i.

Jeg vil bare til statsministeren sige, at jeg i hvert fald i min gruppe vil tage stilling til, hvorvidt jeg senere skal stille spørgsmål til boligministeren, om han bevidst her fra folketingets talerstol har afgivet urigtige oplysninger over for folketinget.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

For det første skal der involveres tekstforfattere og layoutfolk, som skal udarbejde disse annoncer. For det andet skal der foretages indrykningsplaner, for det tredje skal der udfærdiges glittede aftryk samt klicheer af alle disse annoncer, og for det fjerde skal disse klicheer samt glittede aftryk sendes til samtlige landets dagblade, sådan at samtlige landets dagblade har disse klicheer, henholdsvis glittede aftryk, senest torsdag formiddag, for at annoncerne kan være indrykket fredag.

Dette er kendsgerningerne, og jeg vil derfor gerne spørge, hvad det er for et superreklamebureau, man i boligministeriet anvender.

[Svend Andersen (Roskilde amt).]
 der, der kan nå alle disse ting i løbet af onsdagen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Lars Emil Johansen* (SF) til ministeren for Grønland:

„Vil ministeren optage forhandlinger med Grønlands landsråd med henblik på en ordning, hvorefter en del af selskabsskatten fra Greenex kan tilfalde en fond, hvis midler skal anvendes til udbygning af produktionsanlæggene i fangerkommunerne?“
 (Spm. nr. 113).

Lars Emil Johansen (SF):

Det vakte almindeligt røre i forskellige kredse, da det i begyndelsen af dette år blev bekendt, at Umanaq kommune pludselig fik en masse penge, som man ikke havde regnet med, da det selskab, der opererer i Marmorilik i Umanaq kommune, Greenex, pludselig gav penge fra sig på et tidspunkt, hvor man endnu ikke ventede det.

Det er selvfølgelig glædeligt set fra Umanaq kommunes eget synspunkt, idet kommunen som bekendt har været bevillingsmæssigt dårligt stillet gennem længere tid, men i et større samfundsmæssigt perspektiv er det vigtigt, at større udsnit af det grønlandske samfund får sin del af lagkagen, om end det er fuldt ud rimeligt, at den kommune, hvor mineraludvindingen finder sted, blev sikret en bestemt andel af den økonomiske gevinst.

Det er en kendt sag, at de fem grønlandske fangerkommuner er dårligst stillet bevillingsmæssigt, dels som følge af 1960ernes befolkningskoncentrationspolitik, der gik hårdt ud over de fem grønlandske fangerkommuner, dels fordi konjunkturudligningsfondens midler, som vitterlig var de grønlandske fangeres penge, i sin tid blev anvendt til andre formål, end hvad der tjente det grønlandske fangererhverv. Det er således en kendsgerning, at de økonomiske midler, som var indsamlet af grønlandske fangere på trods af meget stramme økonomiske forhold, imod fangeres egne forventninger blev brugt til finansiering af fiskeriproduktionsanlæg, der ingen direkte virkning har for fangerne.

Da de fem fangerkommuner dermed er sakket bagud rent bevillingsmæssigt, og i betragtning af, at fangererhvervet er grundlaget for ca. 25 pct. af befolkningens eksistens, vil jeg spørge ministeren, om han vil forhandle med landsrådet med henblik på at gennemføre en ordning, hvorefter en bestemt del af selskabsskatten fra Greenex kan tilfalde en fond, hvis midler skal anvendes til udbygning af produktionsanlæg i fangerkommunerne.

Ministeren for Grønland (*Jørgen Peder Hansen*):

Den helt overvejende del af det offentlige indtægter i forbindelse med minevirksomheden i Marmorilik består af henholdsvis en afgift, der erlægges i stedet for selskabsskat, og som udgør 45 pct. af overskuddet, når investeringerne er indtjent, samt erlæggelse af udbytteskat ved udbetaling af udbytte til aktionærerne. Når det drejer sig om udenlandske aktionærer, modregnes betalt udbytteskat i afgiften.

På møder med repræsentanter for Grønlands landsråd i forrige måned erklærede jeg mig rede til at søge gennemført en ordning, hvorefter det offentlige fremtidige andel af overskuddet fra minevirksomheden i Marmorilik fuldt ud tilfalder landsrådet således, at rådet i samme omfang overtager finansieringen af opgaver, der hidtil har påhvilet statskassen.

Endvidere har landsrådet fået tilstillet et lovforslag, hvorefter udbytteskatten, der efter gældende regler tilfalder selskabets skattekommune, Umanaq, fremtidig skal tilfalde Grønlands landskasse. Det er således tanken, at det offentlige andel af overskuddet ved minevirksomheden i Marmorilik fuldt ud skal tilgå den grønlandske landskasse, samtidig med at landskassen overtager finansieringen af opgaver, der hidtil har påhvilet statskassen.

Den praktiske udformning af denne ordning har imidlertid ikke været drøftet med det nye landsråd, der endnu ikke har indledt sin første samling. Jeg vil ikke gerne på forhånd udelukke nogen anvendelse af disse midler, ej heller den i spørgsmålet nævnte, men finder på den foreliggende baggrund ikke, at tiden er inde til at udtale mig om konkrete anvendelsesmuligheder, så meget mere som det efter min opfattelse er lands-

[Ministeren for Grønland.]
rådets synspunkter og prioritering, som bør være afgørende.

Lars Emil Johansen (SF):

Jeg takker for ministerens besvarelse af mit spørgsmål. Jeg forstår, at ministeren herefter vil afvente, hvilken holdning landsrådet vil indtage over for spørgsmålet om anvendelse af udbytteskattens midler, der er foreslået fremover at skulle tilfalde landskassen. Jeg vil imødesee landsrådets behandling af dette spørgsmål med interesse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Lars Emil Johansen (SF)* til ministeren for Grønland:

„Hvilke konkrete planer har ministeren med hensyn til etablering af uddannelsesmuligheder for unge grønlændere til beskæftigelse inden for mine- og olieindustrien?“
(Spm. nr. 114).

Lars Emil Johansen (SF):

Det er nu en kendsgerning, at ministeren for Grønland har meddelt koncession til en række selskaber til olieeftersforskning ud for den grønlandske vestkyst. Det er klart for os alle, at en hensigtsmæssig uddannelse af grønlandsk arbejdskraft til beskæftigelse inden for denne branche er en ganske afgørende forudsætning for det grønlandske arbejdsmarkeds deltagelse inden for olie- og mineindustrien.

Da de nuværende dystre beskæftigelsesudsigter i Grønland frembyder mange alvorlige problemer, og da jeg er vidende om, at vor nuværende Grønlandsminister er meget levende interesseret i medvirken til at forbedre disse dystre udsigter, har det været mig aldeles magtpåliggende at rejse dette spørgsmål.

Arbejdsgruppen vedrørende forsyningsvirksomhed og arbejdskraftanvendelse i mine- og olieindustrien i Grønland har i en for nylig udsendt rapport meget omhyggeligt behandlet problematikken omkring denne form for industri og heri bl. a. behandlet beskæftigelse og uddannelse af grønlandsk, respektive dansk, arbejdskraft inden for olie- og mineindustrien. I denne rapport hedder det bl. a.:

„Skal olievirksomheden få en videre betydning i beskæftigelsespolitikken, er en aktiv indsats fra det offentlige side med hensyn til arbejdsmarkedets politiske og uddannelsesmæssige foranstaltninger fornøden.“

Denne for mig at se meget rigtige og meget vigtige oplysning må sammenholdes med en anden passus i rapporten, der fastslår følgende:

„Etableres relevante uddannelsesmuligheder, der sikrer arbejdskraften de nødvendige kvalifikationer for at kunne konkurrere, synes det rimeligt at antage, at grønlandsk og dansk arbejdskraft på lidt længere sigt kan besætte ca. halvdelen af pladserne om bord på en boreenhed med mulighed for en endnu større andel, især hvis der gøres oliefund og aktiviteten således får et mere permanent præg.“

På baggrund af disse ting er jeg meget interesseret i at høre Grønlandsministerens besvarelse af det stillede spørgsmål.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

En af de klare målsætninger for den politik, der er tilrettelagt omkring udviklingen af mineralske råstoffer i Grønland, er den, at de beskæftigelsesmuligheder, der knytter sig til denne virksomhed, skal søges udnyttet specielt til fordel for den grønlandske arbejdskraft. Dette fremgår bl. a. af kommissoriet for den arbejdsgruppe, der tidligere på måneden afgav sin fyldige rapport vedrørende forsyningsvirksomheden i Grønland. I rapporten gives der udtryk for, at det er en central opgave for det offentlige — som også understreges her i motiveringen af hr. Lars Emil Johansen — at medvirke til, at de fornødne uddannelsesmuligheder etableres i takt med udviklingen. Jeg vil gerne understrege, at jeg er meget, meget enig i dette synspunkt.

Denne første rapport, der er koncentreret om olieefters forskningsfasen, indeholder i øvrigt en vurdering af omfanget og karakteren af den virksomhed, der gradvis vil komme i gang i de kommende år, og der fremsættes bl. a. en række forslag på det uddannelsesmæssige område.

Jeg skal tillade mig at henvise til rapportens indhold og må her indskrænke mig til at omtale nogle få hovedtræk. En udbygget

[Ministeren for Grønland.]

information om denne virksomhed over for befolkningen, erhvervslivet og arbejdsmarkedet i Grønland vil medvirke til en udnyttelse af beskæftigelsesmulighederne. Dette gælder ikke mindst i de førstkommande år, hvor beskæftigelsesmulighederne inden for olie-sektoren primært vil opstå i en række direkte og indirekte støttefunktioner i land, og hvor stillingerne ikke forudsætter et egentligt fagligt kendskab til olieboring m. v., hvorimod en almen viden om olieeffterforskning og olieudvinding vil være en fordel.

Det er i denne forbindelse også foreslået, at der tilrettelægges en kursusvirksomhed som et led i fritidsundervisningen på aftenskolerne i Grønland eller eventuelt i forbindelse med de grønlandske fagskoler, omhandlende en almen orientering om olieindustrien.

Med henblik på mere specialiserede uddannelser, som der næppe endnu er baggrund for at etablere i større målestok, foreslås i nærmeste fremtid udvalgt et antal dobbeltsprogede grønlandere med en faglig uddannelse eller med uddannelse som faglærere, som kan gennemgå teoretiske og praktiske specialuddannelser med henblik på en senere og mere bred uddannelsesindsats.

Det bør endvidere omtales, at koncessionshaverne i de kommende år vil være forpligtet til at gennemføre uddannelses- og træningsprogrammer for grønlandsk og dansk arbejdskraft på alle niveauer.

Jeg vil gerne afslutningsvis pointere, at uddannelsesmulighederne skal etableres, men etableres i takt med, at der foreligger eller kan forudses realistiske muligheder for at anvende uddannelserne. Igangsætningen af olie- og minevirksomheden i Grønland sker i en behersket og gradvis udviklingstakt og vil i en årrække være udpræget sæsonbetonet. Dette indebærer sammen med det forhold, at endnu ingen ved, om vi nogen sinde opnår langt større beskæftigelsesmuligheder, der er forbundet med olieudvinding, at man også på uddannelsessiden må praktisere et roligt og afbalanceret tempo.

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):

Jeg må også gøre ministeren opmærksom på taletiden i spørgetiden, det er 3 minutter.

Lars Emil Johansen (SF):

Også denne besvarelse takker jeg ministere for og vil give udtryk for, at jeg vil følge udviklingen på dette område fremover med interesse. Jeg vil blot nøjes med at stille et supplerende spørgsmål til ministeren: hvornår vil ministeren forelægge de forskellige forslag, der er indeholdt i rapporten fra arbejdsgruppen for forsyningsvirksomhed og arbejdskraftanvendelse i olie- og mineindustrien i Grønland?

Ministeren for Grønland (*Jørgen Peder Hansen*):

Jeg vil gerne ganske kort sige, at i maj måned skal jeg til Godthåb og møde det nye landsråd, og jeg finder det rimeligt at have med i tasken de spørgsmål, der er rejst her, plus en lang række andre, som jeg vil forelægge til orientering og drøftelse med landsrådet, således at jeg kan få at vide, hvilken interesse landsrådet har dels over for de her rejste spørgsmål, dels over for en række andre.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvaret spørgsmål.

Af *Kjærulff-Schmidt* (FP) til ministeren for offentlige arbejder (17. april 1975):

„Kan ministeren oplyse årsagerne til DSBs fejlkalkulationer vedrørende anlægsarbejder i Værløse kommune, og kan ministeren give tilsagn om, at Værløse kommunalbestyrelse ikke tvinges til at give yderligere bevillinger til de anlægsarbejder, DSB i den kommende tid skal udføre i kommunen?“

(Spm. nr. 95).

Begrundelse.

Værløse kommunalbestyrelse har flere gange måttet meddele efterbevillinger i forbindelse med de anlægsarbejder, DSB har udført ved Hareskovbanens omlægning. F. eks. har DSB fremsendt regning for underføringen af Stiager, hvilken regning overstiger den udgift, DSB tidligere har kalkuleret, med 127.000 kr. Ligeledes har DSB fremsendt regning til kommunen vedrørende underføring for Brådervej. Denne regning overstiger det oprindelig kalkule-

[Kjærulff Schmidt.]

rede med 73.085 kr. Det virker helt urimeligt, at DSB har foretaget disse alvorlige fejkalkulationer, og det kan ikke være rigtigt, at Værløse kommunalbestyrelse således flere gange skal udsættes for, at man ikke kan regne med de beregninger, DSB oprindeligt har foretaget. Spørgsmålets andet led må ses på baggrund af, at der også i den kommende tid skal udføres anlægsarbejder i Værløse kommune, nemlig ved Hareskovby station. Det ville være særdeles heldigt, hvis ministeren i sit svar kan bekræfte, at Værløse kommune, når regningerne for de sidstnævnte arbejder skal betales, ikke vil blive udsat for tilsvarende ubehagelige overraskelser som de ovenfor refererede.

I forbindelse med besvarelsen bedes det oplyst, om ministeren finder DSBs afgivelse af kalkulationer til Værløse kommune i overensstemmelse med fastpris-cirkulæret af 9. maj 1971, § 2, jfr. § 1.

Minister for offentlige arbejder *Niels Mathiasens* svar (28. april 1975):

Vedrørende den af DSB for Værløse kommunes regning udførte underføring for Stiager kan oplyses, at DSB ved en telefonisk forespørgsel fra Værløse kommune efter arbejdets fuldførelse, men inden regnskabet afslutning afgav det skøn, at de samlede udgifter ville andrage ca. 1,5 mill. kr. Efter fremkomsten af alle relevante oplysninger for opstilling af det endelige regnskab viste de samlede udgifter sig imidlertid at være ca. 127.000 kr. (ca. 8 pct.) større, hvilket kommunalbestyrelsen tog til efterretning efter at DSB havde redegjort for merudgiften.

Med hensyn til den udførte gangtunnel ved Brådervej, hvortil udgifterne i henhold til ekspropriationskommissionens bestemmelse er afholdt med $\frac{1}{4}$ af Værløse kommune og $\frac{3}{4}$ af DSB, baserer overskridelsen sig på, at DSB i 1971 på grundlag af det da foreliggende skitseprojekt over for Værløse kommunes tekniske forvaltning oplyste, at den samlede udgift ved tunnelens etablering ville blive af størrelsesordenen indtil 200.000 kr.

Det skal hertil bemærkes, at detailprojekt først forelå 2 år senere, og at der i dette, efter aftale med kommunen, var sket visse forbedringer, som forøgede de samlede ud-

gifter med ca. 20 pct., og at der fra 1971 til udførelsen i 1974 skete en prisstigning for anlæg som det her omhandlede på godt 50 pct.

Under hensyn til disse forhold er det fejlskøn, der har ligget til grund for DSBs oprindelige prisoplysning, ikke så alvorligt, som det kan synes ud fra talstørrelserne, og kommunen har da også taget DSBs redegørelse for de afholdte udgifter til efterretning.

Hvad angår DSBs anlægsarbejder på Hareskov station, er det aftalt mellem Værløse kommune og daværende trafikminister Jens Kampmann, at udgifterne til anlæg af en stærkt forenklet S-banestation til erstatning for den hidtidige station — anslået til ca. 2 mill. kr. ekskl. moms ved prisniveau oktober 1972 — skal deles lige mellem kommunen og DSB, og således at kommunens andel forudsættes betalt med halvdelen ultimo indeværende finansår og resten ultimo finansåret 1976-77.

Jeg ser ingen grund til at ændre denne bestemmelse, og kommunen må være indstillet på at bære sin part af de indtrådte og forventede prisstigninger på de aftalte anlæg.

Til spørgsmålet, om hvorvidt de af DSB afgivne overslag over forventede udgifter kan henføres under fastpris-cirkulæret af 9. maj 1971, finder jeg anledning til at påpege, at afgivne skøn, som der er tale om, ikke kan være bindende efter fastpris-cirkulærets regler.

DSB afgiver ikke fastpristilbud for arbejder som de omtalte, og det er i det hele taget et spørgsmål, om det ikke kræver særlig finanslovhjemmel for DSB at give fastpristilbud med deraf følgende risiko for DSB for, at der skal opstå differencer, der skal dækkes.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer m. v.

(Lovforslag nr. 6. Fremsat 24/1 75. Første behandling 3/3 75. Betænkning 22/4 75. Anden behandling 24/4 75. Tillægsbetænkning 24/4 75).

Der var stillet 3 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.